

สมุนไพรมะนาว (1)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิทธิโชค แสงโสภา

สาขาวิชาจุลชีววิทยา สาขาวิชาชีววิทยา

สำนักวิชาวิทยาศาสตร์

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

กุมภาพันธ์ 2548

คำนำ

การทำข้อมูลเกี่ยวกับพืชสมุนไพร(1) นั้นเนื่องจากประสบการณ์การได้ประโยชน์จากการใช้พืชสมุนไพรบางชนิด ทำให้เห็นถึงคุณค่าของพืชสมุนไพร หากได้รวบรวมไว้ด้วยกันจะทำให้ง่ายแก่การนำมาประยุกต์ใช้ในเวลาที่ต้องการ

สิทธิโชค แสงโตดา

สารบัญ

ก

	หน้า
กั้นปิด	1
กรดน้ำ	2
กรรมวิธีการ	3
กรวยป่า	4
กระจับ	5
กระเจานา	6
กระเจียบ	7
กระเจียบมอญ	8
กระเจาะ	9
กระชาย	10
กระคอม	11
กระดงาไทย	12
กระดงาสงขลา	13
กระดาศ	14
กระดุม	15
กระดุกไก่อดำ	16
กระโดน	17
กระไคลิง	18
กระดิน	19
กระดินเทศ	20
กระทงลาย	21
กระท่อน	22
กระท่อม	23
กระทิง	24
กระที่บยอด	25
กระทุงหมาบ้า	26
กระเทียม	28
กระบือเจ็ดตัว	29
กระเบา	30

สารบัญ(ต่อ)

ข

	หน้า
กระวาน	31
กระวานเทศ	32
กรุงเขมา	33
กฤษณา	34
กล้วย	35
กลอย	36
กึ่งกลางดง	37
กวาวเครือ	38
กะเจียน	39
กะตังใบ	40
กะเบากลัก	41
กะเม็ง	42
กัญชา	43
ก้างปลาขาว	44
ก้างปลาเครือ	45
กานพลู	46
กาฝากมะม่วง	47
กาแฟ	48
กำมปู	49
กำมปูหลอด	50
การบูร	51
การเวก	52
กาหลง	53
กำจาย	54
กำแพงเจ็ดชั้น	55
กุ่มน้ำ	56
กุยช่าย	57
กุหลาบมอญ	58

	หน้า
เก็กฮวย	59
เกล็ดนาคราช	60
แกแล	61
แก้ว	62
แก้วเจ้าจอม	63
โกโก้	64
โกงางใบเล็ก	65
โกฐกระดุก	66
โกฐจุฬาลำพา	67
ขนหนอน	68
ขมุน	69
ขมื่น	70
ขมื่นอ้อย	71
ขยัน	72
ขลุ่	73
ขอบชะนาง	74
ข่อย	75
ข่อยจีน	76
ขัดมอญ	77
ชันทองพวยบาท	78
ชาไก่	79
ขางอำไพ	80
ชำ	81
ชำใหญ่	82
ชำว	83
ชำวโพค	84
ชำวเย็น	85
ชำวสารดอกเล็ก	86

	หน้า
ข้าวสาลี	87
จิง	88
จิกานแดง	89
จิกาลาย	90
จิกครอก	91
จิดุ่น	92
จึเหล็ก	93
เข้มขาว	94
เข้มป่า	95
ไข่มด	96
คกคาเตี๊อด	97
คคสัง	98
คณฑา	99
คณฑิเข้มา	100
คณฑิสอ	101
คณฑิสอทะเล	102
ครอบจักรวาล	103

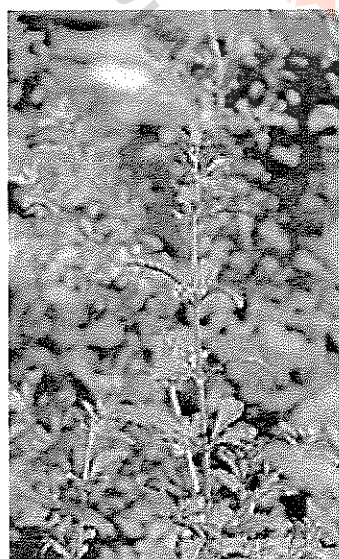
1. ก้นปิด

ชื่อภาษาไทย	ก้นปิด
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Stephania japonica</i> (Thunb.) Mier var. <i>discolor</i> (Bl.) Forman วงศ์ MENISPERMACEAE
ชื่ออื่น	ใบก้นปิด ปังปอน
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้เถาเลื้อย ลำต้นเกลี้ยง ใบเดี่ยวเรียงสลับ ตัวใบรูปหัวใจ โคนใบตัดปลายใบแหลม ผิวใบเกลี้ยงหรือมีขนประปรายด้านหลัง หรือมีขนทั้งสองด้านยาว 3-14 ซม. กว้าง 2-12 ซม. ก้านใบติดด้านหลังใบใกล้โคนใบ ยาว 2-10 ซม. ช่อดอกออกตามซอกใบ ดอกขนาดเล็กแยกเพศ ผลกลมเบี้ยว ขนาดประมาณ 0.5 ซม. ผลสุกสีแดง พบตามป่าเบญจพรรณตามริ้วสวนที่รกร้างทั่วไป
สรรพคุณ	ทั้งต้น – แก้คัน ราก – มีรสขม เป็นพิษ ใช้เบื่อปลา แก้ไข้ แก้ท้องเสีย แก้โรคทางเดิน
ปัสสาวะ	

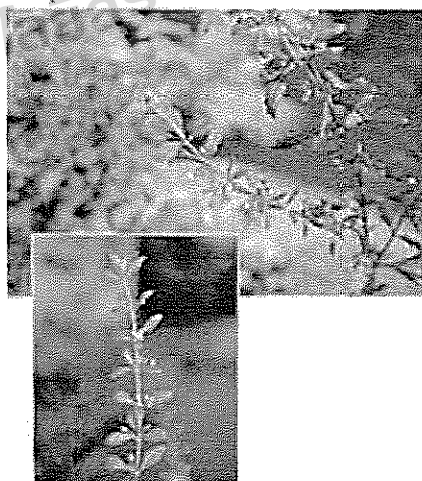

2. กระจับปี่

ชื่อภาษาไทย	กระจับปี่
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Scoparia dulcis</i> Linn. วงศ์ SCROPHULARIACEAE
ชื่ออื่น	กระต่ายจามใหญ่ กัญชาป่า ชัดมอญเทศ ชัดมอญเล็ก ข้างไลดู คานซาง เทียน นา ปีกแมลงวัน มะไฟเดือนห้า หญ้าจาดตุ้ด หญ้าพ้าสามวัน หญ้าหัวเมงฮุน หูปลาท่อนตัวผู้
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุก ใบเดี่ยว ขอบใบหยัก รูปหอก เรียงตัวแบบสลับ ดอกช่อสีขาว ผลมี ลักษณะกลมขนาดเล็ก เมื่อแก่จะมีสีน้ำตาลแตกได้
สรรพคุณ	ราก - แก้หัวใจอ่อน แก้เลือดทำพิษ แก้จุกเสียด ขับลมในลำไส้ แก้พิษฝี แก้ ฟกช้ำ
แก้ตับทรุด ตับพิการ	ต้น - แก้พิษไข้ ขับระดูแก้เลือด แก้ไข้ตรีโทษ เจริญอาหาร เจริญไฟธาตุ ใบ - แก้โรคเรื้อน ขับไส้เดือน นำแม่พยาธิคือกลากเกลื้อน ขับประจำเดือน
ระดู	ดอก - แก้พิษฝี แก้ไข้ตรีโทษ เจริญไฟธาตุ ผล - แก้เหงือกบวม แก้ปวดเมื่อย กระทำโลหิตที่เสียในท้องให้ตก ขับโลหิต

กระจับปี่
Scoparia dulcis Linn.

3. กระรณิการั

ชื่อภาษาไทย	กระรณิการั
ชื่อภาษาอังกฤษ	Night Jasmine
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Nyctanthes arbor-tristis</i> Linn. วงศ์ VERBENACEAE
ชื่ออื่น	กณิการั กระรณิการั
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้วู่ม สูง 2 - 5 เมตร ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่ หรือรูปใบหอก กว้าง 2.5 - 5 ซม. ยาว 5 - 10 ซม. ค่อนข้างหยาบซาก ดอกช่อ ออกเป็นกระจุกที่ซอกใบและปลายกิ่ง กลีบดอกสีขาว โคนกลีบดอกเป็นหลอดสีส้มแดง ผลแห้ง แตกได้ เบน รูปไข่กลับ
สรรพคุณ	ใบ - ใข้ใบเป็นยาขมเจริญอาหาร บำรุงน้ำดี ต้น - แก้วปวดศีรษะ ดอก - แก้วไข้และลมวิงเวียน ราก - บำรุงธาตุ บำรุงกำลัง แก้วท้องผูก โคนกลีบ - ใข้โคนกลีบส่วนหลอดสีส้มแดงโขลกหยาบๆ เติมน้ำคั้น ส่วนน้ำกรองจะได้น้ำสีเหลืองใส ใข้เป็นสีผสมอาหาร และย้อมผ้า เติมน้ำมะนาว หรือสารส้มลงไปเล็กน้อยขณะย้อมผ้า จะทำให้สีคงทน

4. กรวยป่า

ชื่อภาษาไทย	กรวยป่า
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Casearia grewiaefolia</i> vent. วงศ์ FOACOURTIACEAE
ชื่ออื่น	กรวย ก้วย คอแลน ตานเลี่ยน ผ่าสาม
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ลำต้นตรง เปลือกสีเทาปนน้ำตาล ใบเดี่ยวเรียงสลับ ตัวใบรูปไข่หรือไข่กลับ หรือรูปขอบขนาน เนื้อใบหนา ดอกออกเป็นกระจุกตามกิ่ง ดอกมีขนาดเล็ก ผลกลมรี ผลดิบสีเขียว เมื่อสุกเปลี่ยนเป็นสีเหลือง พบขึ้นตามริมน้ำ ชายคลอง ป่าเบญจพรรณทั่วทุกภาค และป่าชายทะเล
สรรพคุณ	เปลือกต้น-ยาบำรุง ใบ-แก้พิษกาฬ แก้โรคผิวหนัง ผื่นคัน แก้วริดสีดวงจมูก ดอก-แก้พิษกาฬ พิษไข้ เมล็ด-แก้ริดสีดวง เบื่อปลา

5. กระจับ

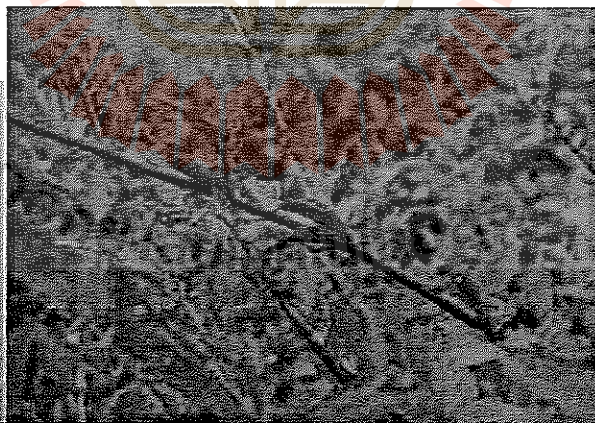
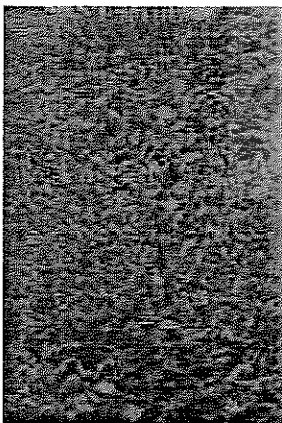
ชื่อภาษาไทย	กระจับ
ชื่อภาษาอังกฤษ	Horn nut, Water caltrops
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Trapa bicornis</i> Linn. วงศ์ TRAPACEAE
ชื่ออื่น	-
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้น้ำ ลักษณะคล้ายผักตบ ใบกลม ริมใบเป็นจัก ๆ คล้ายกับมีครึ่งใบ ใบหนาแข็ง ก้านใบแผ่ออกเป็นรัศมีวงกลม มีผลออกจากกระจุกต้น คล้ายเขาควย ผลอ่อนมีสีม่วงแดง เมื่อแก่จัดจะมีสีดำ เนื้อในผลมีรสหวานมัน รับประทานเป็นอาหาร
สรรพคุณ	หัว - เป็นยาบำรุงกำลัง บำรุงครรภ์ ใบ - ถอนพิษต่าง ๆ เนื้อในฝัก - เป็นยาชูกำลัง บำรุงทารกในครรภ์ แก้อ่อนเพลีย บำรุงเนื้อหนังให้สมบูรณ์ บำรุงกำลังคนไข้

กระจับ
Trapa bicornis Linn.

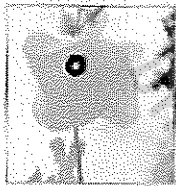
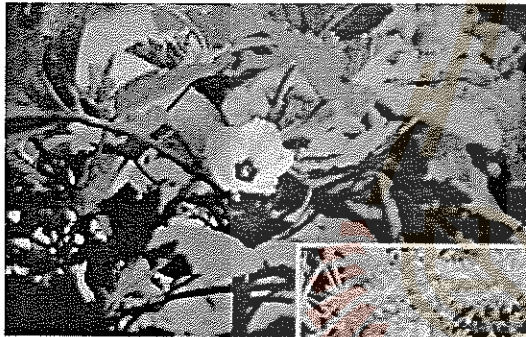
6. กระเจานา

ชื่อภาษาไทย	กระเจานา
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Corchorus aestuans</i> Linn. วงศ์ TILIACEAE
ชื่ออื่น	กระเจา
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุกอายุปีเดียว ลำต้นมักแตกกิ่งก้านทอดนอนตามโคนต้น ใบรูปไข่ ปลายใบแหลม ขอบใบจัก จักซี่สุดท้ายมีติ่งแหลมอื่นทั้งสองด้าน ก้านใบยาว ใบมีขนปกคลุมอย่าง น้อยบริเวณเส้นใบ ช่อดอกออกตามซอกใบ ดอกขนาดเล็ก สีเหลือง ฝักตั้งตรงยาว มีปีก 6, 8 หรือ 10 ปีก ปลายฝักมีปากยื่นโค้ง 3-5 แฉก ภายในฝักแบ่งเป็นช่อง 3-5 ช่อง แต่ละช่องมีเมล็ดเล็ก ๆ สีน้ำตาลจำนวนมาก พบตามที่ว่าง ทุ่งนาร้าง ริมทางทั่วไป
สรรพคุณ	เมล็ด - แก้ไข้ เจริญอาหาร แก้ปวดอักเสบ ใบ - แก้บิด แก้ไอ แก้ไข้ แก้ปวดท้อง

7. กระเจี๊ยบ

ชื่อภาษาไทย	กระเจี๊ยบ
ชื่อภาษาอังกฤษ	Rosella
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Hibiscus sabdariffa</i> Linn
	วงศ์ MALVACEAE
ชื่ออื่น (อีสาน)	กระเจี๊ยบแดง, ส้มพอเหมาะ, ส้มแก้ง (เหนือ), ส้มปู (เงี้ยว), ส้มพอดี
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	เป็นไม้พุ่ม ใบเว้าลึก 3 หยัก ดอกสีเหลือง กลางดอกสีแดง กลีบเลี้ยงสีแดง
หนารสเปรี้ยว ผลยาวปลายแหลมมีจิบตามยาว	
สรรพคุณ	ใช้กลีบเลี้ยงแห้ง รักษาอาการจืดเบา ขับปัสสาวะ

กระเจี๊ยบ

Abelmoschus esculentus Linn.

8. กระจีบบมอญ

ชื่อภาษาไทย	กระจีบบมอญ
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Abelmoschus esculentus</i> Moench
	วงศ์ MALVACEAE
ชื่ออื่น	กระจีบบ มะเขือทะวาย มะเขือละโว้
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุกอายุหลายปี ลำต้นตั้งตรง ใบเดี่ยว เรียงสลับ ตัวใบรูปร่างคล้ายห้าเหลี่ยม โคนใบเว้า ใบหยัก 5-7 แฉก ช่อดอกออกตามซอกใบ ดอกใหญ่ กลีบดอก 5 กลีบ สีเหลืองสด โคนกลีบด้านในสีม่วงแดง ผลรูปทรงกระบอก เป็นพูปลายแหลม ภายในแบ่ง 5-9 ช่อง แต่ละช่องมีเมล็ดจำนวนมาก พบปลูกเป็นพืชผักสวนครัว ขึ้นได้ทั่วไป
สรรพคุณ	ผลอ่อน - ยาหล่อลื่นในโรคโกโนเรีย ระวังพิษ ขับปัสสาวะ ผล - แก้โรคแผลในกระเพาะ

9. กระเจาะ

ชื่อภาษาไทย	กระเจาะ
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Naringi crenulata</i> (Roxb.) Nicolson (<i>Hesperethusa crenulata</i> (Roxb.) Roem.)
วงศ์	RUTACEAE
ชื่ออื่น	ขะเจาะ คุมตั้ง พญายา
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก สูง 3-8 เมตร กิ่งก้านมีหนาม ใบประกอบแบบขนนก เรียงสลับ ใบย่อย 4-13 ใบ รูปวงรีแกมไข่สลับ กว้าง 1.5-3 ซม. ยาว 2-7 ซม. ก้านใบแผ่เป็นปีก ดอกช่อ ออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีขาว ผล เป็นผลสด รูปทรงกลม
สรรพคุณ	แก่น - ใช้เป็นยาคับพิษร้อน ดองเหล้ากินแก้กษัย (การป่วยที่เกิดจากหลายสาเหตุ ทำให้ร่างกายเสื่อมโทรม ชูบหอม โลหิตจาง) ลำต้น - ใช้ต้มน้ำดื่ม ครั้งละครึ่งแก้ว วันละ 3 ครั้ง เช้า-กลางวัน-เย็น แก้อาการโรคผิวหนังมีผื่นคัน เป็นเม็ดขึ้นคล้ายผด คันมาก มักมีไข้ร่วมด้วย แก้ปวดตามข้อ ปวดเมื่อยเส้นตึง แก้อ่อนใน เปลือกต้น - แก้ไข้ บำรุงจิตใจให้ชุ่มชื้นแจ่มใส

10. กระชาย

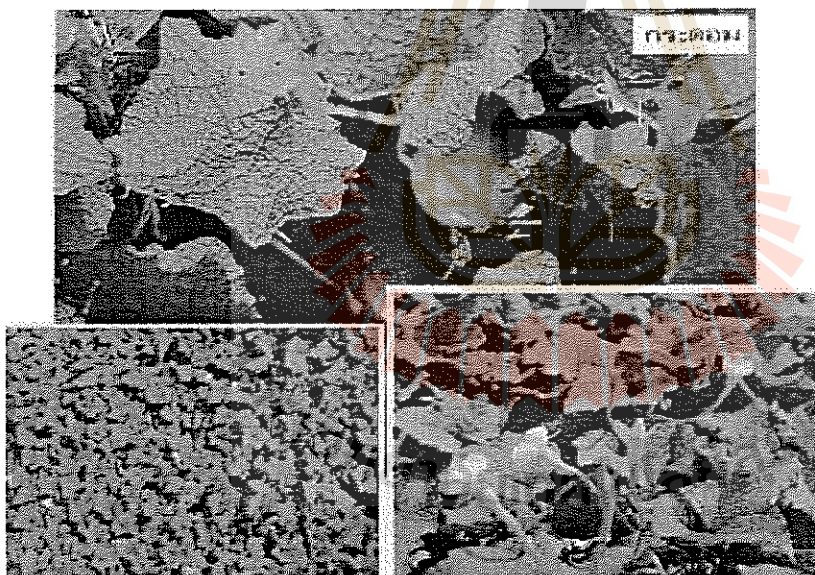
ชื่อภาษาไทย	กระชาย
ชื่อภาษาอังกฤษ	Galingale
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Kaempferia pandurata</i> Roxb
ชื่ออื่น	หัวละแอน, กะแอน (เหนื่อ), จิงแดง, จิงทราย (อีสาน)
ถิ่นกำเนิด	อินโดนีเซีย ไทย มาเลเซีย
รายละเอียด	ไม้ล้มลุก สูงประมาณ 2-3 ฟุต ชอบดินปนทราย มีกาบใบหุ้มลำต้นสีอมแดง มีเหง้าและรากเก็บอาหาร เนื้อในสีเหลือง กลิ่นหอม ดอกสีม่วง แดง ขาว ขาวอมชมพู
สรรพคุณ	ใช้เหง้าและราก รักษาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ แน่นจุกเสียด ยาขับปัสสาวะ ใช้ภายนอกรักษาโรคขี้กลาก

กระชาย

11. กระดอม

ชื่อภาษาไทย	กระดอม
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Gymnopetaium cochinchinensis</i> วงศ์ CUCURITACEAE
ชื่ออื่น	ภาคกลาง : กระดอม, น่าน : ผักแคบป่า, เชียงใหม่ : มะนอยจา, สระบุรี :
ปีกาจัด	
ถิ่นกำเนิด	อินเดีย จีน มาเลเซีย
รายละเอียด	ไม้เถาเลื้อยไปตามดิน มีผลเล็ก ๆ ยาว ภายในมีเมล็ดอัดเต็ม เกิดตามที่รก ร้างว่างเปล่าทั่วไป ดอกสีเหลืองขาว ใบสีเขียว
สรรพคุณ	เมล็ด - ต้มรับประทานเป็นยารักษาชั้นน้ำลาย ช่วยย่อยอาหาร แก้ใจ ใบสด - ตำคั้นเอาน้ำหยอดตา แก้ตาแดง ตาเจ็บ

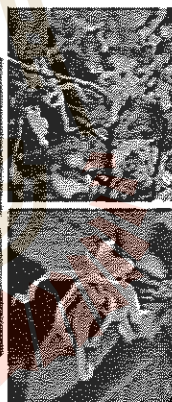
12. กระจ่างงาไทย

ชื่อภาษาไทย	กระจ่างงาไทย
ชื่อภาษาอังกฤษ	Ylang Ylang
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Cananga odorata</i> (Lamk.) Hook. f. et. Th. วงศ์ ANNONACEAE
ชื่ออื่น	กระจ่างงา กระจ่างงาใบใหญ่ กระจ่างงาใหญ่ สะบันงา สะบันงาดัน
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้น สูง 8-15 เมตร ลำต้นตรง เปลือกต้นเกลี้ยงสีเทา กิ่งมักจะลู่ลง ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปวงรีหรือรูปไข่หอก กว้าง 5-7 ซม. ยาว 13-20 ซม. ขอบใบเป็นคลื่น ดอกช่อออกเป็นกระจุก ที่ซอกใบ กระจุกละ 4-6 ดอก กลีบดอกสีเหลืองหรือเหลืองอมเขียว มีกลิ่นหอม ผลเป็นกลุ่มผล ผลแก่จะเปลี่ยนจากสีเหลืองอมเขียวเป็นสีดำ
สรรพคุณ	ดอก - มีน้ำมันหอมระเหย ใช้ทอดกับน้ำมันมะพร้าว ทำน้ำมันใส่ผม ใช้ปรุงเป็นยาหอม แก้ลมวิงเวียน จักอยู่ในพิภักศรทั้งเจ็ด

13. กระจังงาสงขลา

ชื่อภาษาไทย	กระจังงาสงขลา
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Cananga odorata</i> (Lank.) Hook. f. et. Th. var. <i>fruticosa</i> (Craib) J. Sincl. วงศ์ ANNONACEAE
ชื่ออื่น	กระจังงอ กระจังงาเบา กระจังงาสาขา
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม สูง 1-2.5 เมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่หรือรูปขอบขนาน กว้าง 7-9 ซม. ยาว 10-18 ซม. ดอกช่อ ออกเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง กลีบดอกสีเขียวแกมเหลือง กลิ่นหอม ผลเป็นกลุ่มผล
สรรพคุณ	ดอก - เป็นยาบำรุงหัวใจ ใช้ได้เช่นเดียวกับกระจังงาไทย

กระจังงาสงขลา

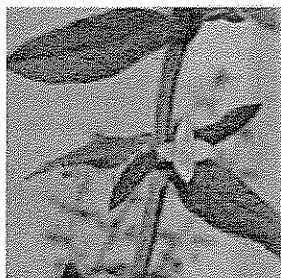
14. กระดาษ

ชื่อภาษาไทย	กระดาษ
ชื่อภาษาอังกฤษ	Giant taro
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Alocasia indica</i> Schott
ชื่ออื่น	ลำปาง:ปืมป้อ
ถิ่นกำเนิด	เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แถบมหาสมุทรแปซิฟิก อินเดีย
รายละเอียด	ไม้ล้มลุกเนื้ออ่อน ต้นเป็นกอใหญ่ ใบกลมโต ใบสีแดงปนเขียว มีดอกคล้ายดอกหน้าวัว ดอกมีสีเหลืองอมเขียว ต้นและกาบมีสีแดงเข้มเกือบดำชนิดหนึ่ง อีกชนิดหนึ่งต้นและกาบมีสีเขียว
สรรพคุณ	เหง้า-คั้นน้ำใส่แผล กัดฝ้าหนอง สมานแผล และรักษามะเร็ง

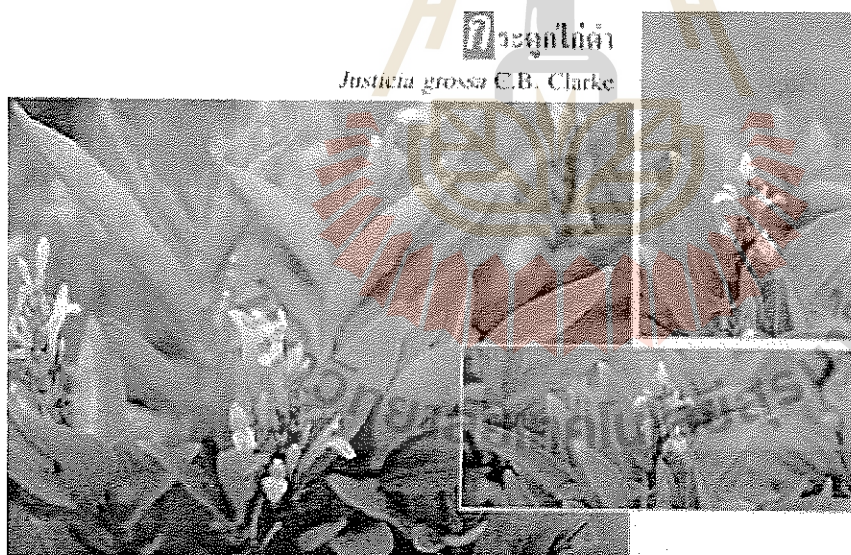
15. กระดุม

ชื่อภาษาไทย	กระดุม
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Borreria articularis</i> (L.f.) F.N. Williams วงศ์ RUBIACEAE
ชื่ออื่น	-
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	พืชล้มลุก ลำต้นและกิ่งก้านเป็นเหลี่ยม ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ตัวใบรูปไข่ เนื้อใบบาง มีขนทั้ง 2 ด้าน ดอกออกเป็นกระจุกตามซอกใบ ดอกมีขนาดเล็ก รูปกรวย ปลายแยก 4 แฉก กระจายดอกสีขาวกลีบดอกสีม่วงอ่อน ภายในกรวยดอกเหนือโคนกรวยดอกเล็กน้อย มีขนเรียงเป็นวงแหวน ผลเดี่ยวรูปรี เมื่อแก่แตก้าภายในมี 2 เมล็ด พบตามที่ชุ่มชื้น ริมทาง หรือที่น้ำขังและทั่วไป
สรรพคุณ	ใบ-แก้ริดสีดวงทวาร ราก-แก้ปวดฟัน ลำต้นและใบ-เป็นส่วนผสมทำยาพอก แก้อูจจาระร่วง ทำยาขงแก้โรค
นิเวศน์ในไร่	นิเวศน์ในทุ่งน้ำดี

16. กระจูดไก่ดำ

ชื่อภาษาไทย	กระจูดไก่ดำ
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Justicia grossa</i> C.B. Clarke
	วงศ์ ACANTHACEAE
ชื่ออื่น	ทองพันชั่งเขา
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม ยอดอ่อนมีขน ใบเดี่ยว มักเฉียงข้าง ปลายและโคนแหลม ก้านใบมีขน ช่อดอกตามง่ามใบหรือปลายยอด ดอกสีขาวอมเขียว ฝักมีเปลือกแข็งและมีขน แก่แล้วแตกตามยาว มี 4 เมล็ด เมล็ดกลมแบน
สรรพคุณ	แก้ไข้ แก้ไข้อ่อนเพลีย ชูกำลัง รูก่อมเสมหะและโลหิต แก้ลม บำรุงหัวใจ แก้ไข้มีพิษร้อน แก้ไข้หวัด ไข้พิษ ไข้กาฬ

17. กระจูด

ชื่อภาษาไทย	กระจูด
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Careya sphaerica</i> Roxb. วงศ์ LECYTHIDACEAE
ชื่ออื่น	กะนอน ขุย แฉงจิแห่น ปุย ปุยกระจูด ปุยขาว ผ้าฮาด พุย เสเจ๊ะบะ
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้น ขนาดกลาง ลำต้นมักเตี้ยแก่ มีกิ่งก้านสาขามาก ใบเรียงสลับเวียนกันเป็นกระจุกที่ปลายกิ่ง รูปไข่กลับ ดอกออกเป็นช่อ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ โคนตัดกันเป็นรูปประฆัง กลีบดอก 4 กลีบ สีขาว ผลกลม มีเมล็ดจำนวนมาก เมล็ดมีเยื่อหุ้ม
สรรพคุณ	เปลือก - แก้พิษงู ใช้เป็นยาสมาน ใช้แก้เคล็ดเมื่อย ใบ - ใช้ใส่แผล นึ่งให้สุกใช้ปิดแผล ดอก - บำรุงหลังคลอดบุตร ผล - ช่วยย่อยอาหาร เมล็ด - เป็นพิษ

กระจูด
Careya sphaerica Roxb.

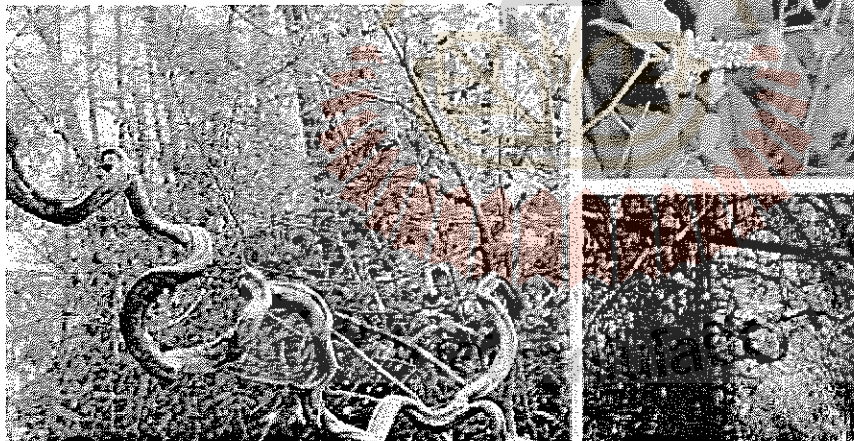

18. กระไดลิง

ชื่อภาษาไทย	กระไดลิง
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Bauhinia scandens</i> L. var <i>horsefieldii</i> (Miq.) K. et S.S. Larson วงศ์ LEGUMINOSAE
ชื่ออื่น	กระไดออก โขกนุ้ย มะลิ้มดำ
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้เถาเนื้อแข็ง เลื้อยพาดทับต้นไม้อื่น เถาแข็งยาว งอกลับไปกลับมาเป็นลักษณะตัว S หรือเป็นกระไดทั้งเถา ใบแผด ปลายแหลมคล้าย 2 ใบติดกัน
สรรพคุณ	แก้พิษทั้งปวง แก้วร้อน ขับเหงื่อ แก้ไข้ แก้ไข้เชื่อมซึม แก้พิษฝี แก้พิษร้อน
พิษกระษัย	บำรุงน้ำนม แก้พิษเลือดลม

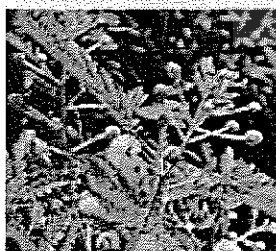
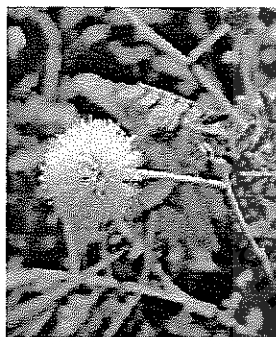
กระไดลิง

Bauhinia scandens L. var. *horsefieldii* (Miq.)
K. et S. S. Larson

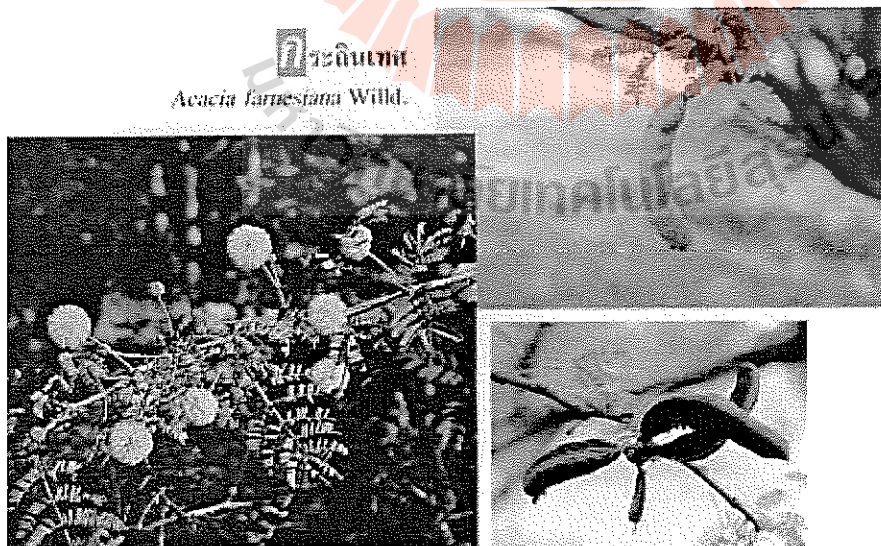
19. กระถิน

ชื่อภาษาไทย	กระถิน
ชื่อภาษาอังกฤษ	White popinac, Wild tamarind, Leadtree
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Leucaena glauca</i> Benth.
	วงศ์ LEGUMINOSAE
ชื่ออื่น	กะเส็ด โศก กะเส็ดบก ตอเขา สะตอเขา สะตอเทศ ผักก้านดิน ผักหนอง
บก กระถินไทย กระถินบ้าน	
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม นิยมปลูกเป็นรั้วบ้าน ใบเป็นใบรวม ใบย่อยแยกเป็นคู่ และมีขนาดเล็ก ช่อดอกกลม ดอกมีขนาดเล็ก สีน้ำตาล ฝักแบนและตรง ออกเป็นพวงจากปุ่มช่อดอก ฝักเมื่อแก่เต็มที่จะแตก เมล็ดมีสีน้ำตาลแก่ แข็ง และเป็นเงา
สรรพคุณ	ขับระดู แก้มุตกิต สมานแผล ห้ามเลือด แก้ท้องร่วง แก้บิด แก้ไข้กาฬ แก้
อติสาร(ลงแดง) แก้วธาตุพิการ แก้มลม แก้อาเจียน บำรุงตับ	

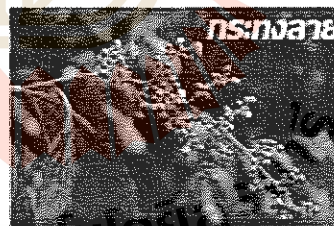
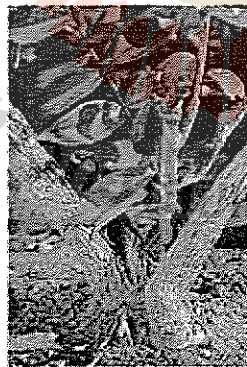
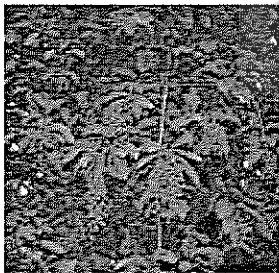
20. กระถินเทศ

ชื่อภาษาไทย	กระถินเทศ
ชื่อภาษาอังกฤษ	Cassie, Sponge tree
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Acacia farnesiana</i> Willd.
	วงศ์ LEGUMINOSAE
ชื่ออื่น	กระถินหอม เกากรีนอง คำใต้ ดอกคำใต้ ถิน บุษงาเขียว บุษงาละชะมะนา
มอนค้ำ	
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่มผลัดใบ กิ่งก้านมีขนและหนาม ใบเป็นใบประกอบ ใบย่อยเรียงตรงข้าม ปลายใบแหลม ใบมีขนทั้งด้านหน้าและหลัง ดอกช่อ มีใบประดับ ดอกออกเป็นกระจุก ไม่มีก้านดอก ทั้งกลีบเลี้ยงและกลีบดอกมีขน และเป็นหลอด ผลเป็นฝัก เมื่อแห้งจะแตกออก มีเมล็ด 7-8 เมล็ด
สรรพคุณ	ราก - แก้พิษสัตว์กัดต่อย เป็นยาอายุวัฒนะ แก้อักเสบ ฝีมี่หนอง ปวดข้อ
รักษาแผลในคอ	เปลือกต้น - สมานแผล ห้ามเลือด แก้กึ่งเสียว ฝ้าคสมาน ยาง - ทำให้ชุ่มคอ แก้ไอ เป็นยาฝ้าคสมาน

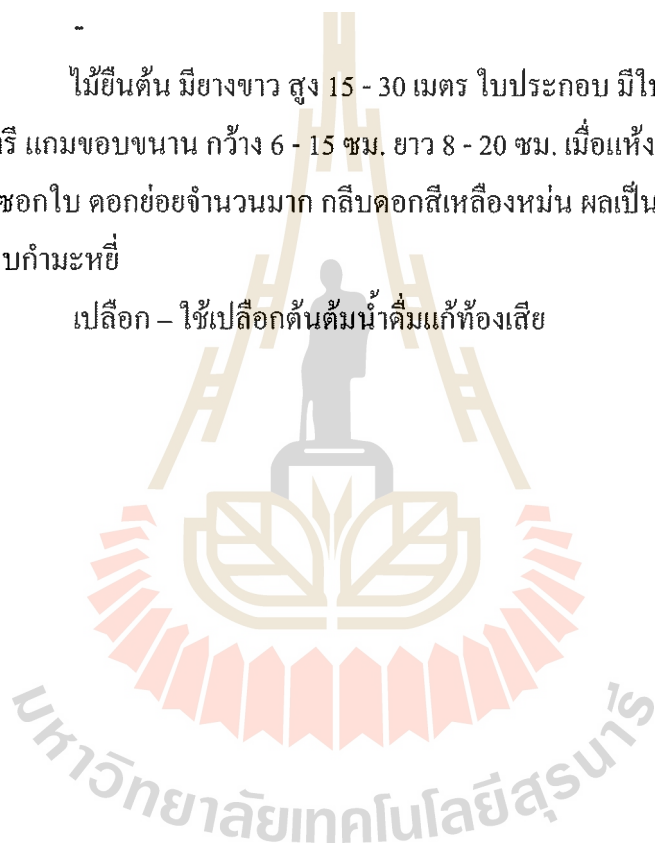
21. กระทงลาย

ชื่อภาษาไทย	กระทงลาย
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Celastrus paniculatus</i> Willd. วงศ์ CELASTRACEAE
ชื่ออื่น	กระทงลาย โขด นางแตก มะแตก มะแตกเครือ มักแตก
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้เถาหรือเลื้อย เนื้อแข็ง ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปวงรีหรือรูปวงรีแกมขอบขนาน กว้าง 2.5-4 ซม. ยาว 6-8 ซม. ดอกช่อ ออกที่ปลายกิ่งและซอกใบ กลีบดอกสีเขียว ผลแห้ง แตกได้ รูปทรงกลม หรือรูปไข่ เมล็ดมีเชื้อสีน้ำตาลแดง
สรรพคุณ	ราก - ใช้เป็นยาแก้ไข้ แก้ไข้มาลาเรีย ใบ - รักษาโรคบิด แก่น - รักษาวัณโรค ผล - แก้ลมจุกเสียด บำรุงโลหิต เมล็ด - พอก หรือรับประทานรักษาโรคปวดตามข้อ กล้ามเนื้อและอัมพาต น้ำมันในเมล็ด - รักษาโรคเหน็บชา และเป็นยาขับเหงื่อ

22. กระท้อน

ชื่อภาษาไทย	กระท้อน
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Sandoricum koetjape</i> (Burm. f.) Merr. วงศ์ MELIACEAE
ชื่ออื่น	เตียน เตียน สะท้อน มะต๋อง มะตั้น
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้น มียางขาว สูง 15 - 30 เมตร ใบประกอบ มีใบย่อย 3 ใบ เรียงสลับ ใบย่อยรูปไข่แกมวงรี แกมขอบขนาน กว้าง 6 - 15 ซม. ยาว 8 - 20 ซม. เมื่อแห้งจะเปลี่ยนเป็นสีส้มแดง ดอกช่อ ออกที่ซอกใบ ดอกย่อยจำนวนมาก กลีบดอกสีเหลืองหม่น ผลเป็นผลสด รูปกลมเป็นสีเหลือง ผิวมีขนแบบกำมะหยี่
สรรพคุณ	เปลือก - ใช้เปลือกต้มน้ำดื่มแก้ท้องเสีย

23. กระท่อม

ชื่อภาษาไทย	กระท่อม
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Mitragyna speciosa</i> Korth. วงศ์ RUBIACEAE
ชื่ออื่น	ท่อม อีถ่าง
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้น ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่แกมขอบขนาน หูใบรูปใบหอกอยู่ระหว่างก้านใบ ดอกช่อออกที่ปลายกิ่ง ช่ออยู่ยรูปทรงกลมคล้ายดอกกระถิน เมื่อแรกบานสีขาวนวล แล้วเปลี่ยนเป็นสีเหลืองแกมน้ำตาล ผลสดรูปทรงกลม
สรรพคุณ	ใบ – แก้บิดปวดมวน ปวดเบ่ง แก้ท้องเสีย ทำให้ออนหลับ แก้ท้องร่วง แก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย ระวังประสาท

กระท่อม

Mitragyna speciosa Korth.

24. กระทิง

ชื่อภาษาไทย	กระทิง
ชื่อภาษาอังกฤษ	Ati, Laurelwood, Tamanu
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Calophyllum inophyllum</i> Linn.
	วงศ์ GUTTIFERAE
ชื่ออื่น	กากระทิง ทิง เนาวกาน สารภีทะเล สารภีแนน
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ชอบขึ้นตามริมทะเล ใบหนาเป็นมัน มียางสีเหลือง ดอกมีสีนวล มีเกสรมาก สีเหลือง กลิ่นหอมเช่นดอกสารภี ผลลักษณะกลม เมื่อยังอ่อนสีเขียว เมล็ดมีเปลือกแข็ง
สรรพคุณ	ราก – เป็นยาเบื่อปลา แก้ซาง เปลือก – ชำระล้างแผล แก้คัน ยาเบื่อปลา ใบ – รักษาตาแดง ตาฝ้า ตาฟาง ตามัว เป็นยาเบื่อปลา ดอก – บำรุงหัวใจ ชูกำลัง เมล็ด (น้ำมัน) – แก้ปวดข้อ แก้เคล็ดขัดยอก บวม รักษา โรคเรื้อน

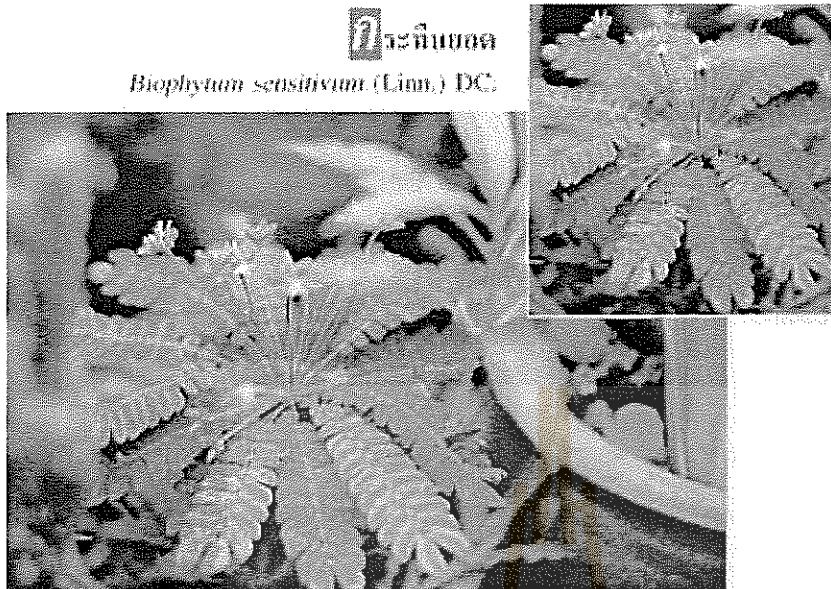

25. กระเทียมยอด

ชื่อภาษาไทย	กระเทียมยอด
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Biophytum sensitivum</i> (Linn.) DC.
	วงศ์ OXALIDACEAE
ชื่ออื่น	คันรุ่ม จิยอบต้นตาล เข้ายอบ ไมยราบ หน่อปีเหมาะ หัวใจไมยราบ
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุกฤดูเดียว ลำต้นตั้งตรง สีน้ำตาลแดง ไม้แตกกิ่งก้าน มีขนละเอียด ใบประกอบแบบขนนก เรียงสลับเวียนรอบต้น เป็นกระจุกที่ปลายยอด ใบย่อย 8-12 คู่ รูปคล้ายโล่ รูปขอบขนานหรือไข่กลับ ดอกช่อออกที่ปลาย กลีบดอกเชื่อมติดกันที่โคนเป็นหลอดสีเขียวอ่อน กลีบสีเหลืองมีขีดแดงตามยาว ผลแห้งแตกได้รูปกระสวยสีเขียวอ่อน
สรรพคุณ	ราก – แก้หนองใน ละลายนิ่วในกระเพาะปัสสาวะ ขับปัสสาวะ แก้กระหายน้ำ รักษาโรคตับแข็ง
	ลำต้น – แก้ไข้ ดับพิษร้อนภายใน แก้ปัสสาวะพิการ แก้กาฬ แก้สะอึก
ถอนพิษเบื่อเมา	แก้แผลเรื้อรัง พอกฝี แก้เด็กสิ้นกระด้างคางแข็ง
	ใบ – ขับเสมหะ พอกรักษาแผลสด แก้ฟกช้ำ พอกรักษาโรคผิวหนัง แก้
กาฬภายใน	เมลิ็ด – รักษาแผลสด เร่งฝีให้แตกเร็ว
	ทั้งต้น – แก้ไตพิการ แก้ทางเดินปัสสาวะอักเสบ ขับระดู แก้หอบหืด แก้
เบาหวาน	

7 ระงับยอด

Biophytum sensitivum (Linn.) DC.

26. กระทุงหมาบ้า

ชื่อภาษาไทย	กระทุงหมาบ้า
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Dregea volubilis</i> Stapf.
	วงศ์ ASCLEPIADACEAE
ชื่ออื่น	กระทุงหมาบ้า ผักฮ้วนหมู
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้เถาเนื้อแข็ง เปลือกสีน้ำตาลอ่อน กิ่งอ่อนและใบมีขนสั้นๆ ประปราย หรือเกลี้ยง ใบเดี่ยวออกเป็นคู่ตรงข้ามกัน รูปไข่ เนื้อใบหนา ด้านล่างสีอ่อน ดอกสีเขียวอ่อน ออกเป็นช่อที่ง่ามใบ แต่ละช่อมีดอกจำนวนมาก กลีบรองกลีบดอกและกลีบดอกมีอย่างละ 5 กลีบ ผลเป็นฝักคู่หรือเดี่ยว รูปหอก ปลายตัด สีเหลือง เมล็ดคมนเป็นเงา มีปีกกว้าง
สรรพคุณ	ราก - กระทุงพิษ แก้ฝีภายใน ขับปัสสาวะ แก้พิษไข้ แก้พิษน้ำดีกำเริบ แก้
โรคกาฬ ชันน้ำตา	เถา - ขับปัสสาวะ ดับพิษร้อน ถอนพิษไข้ แก้ดีกำเริบ ใบ - แก้ฝีภายใน แก้พิษต่างๆ ขับปัสสาวะ

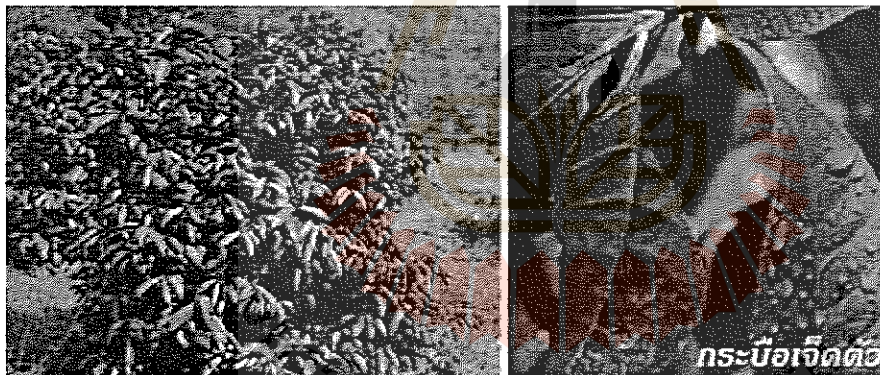
27. กระเทียม

ชื่อภาษาไทย	กระเทียม
ชื่อภาษาอังกฤษ	Garlic
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Allium sativum</i> Linn. วงศ์ LILIACEAE
ชื่ออื่น	กระเทียมขาว กระเทียมจีน เทียม ปะเซ้วา หอมขาว หอมเทียม หัวเทียม
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	พืชล้มลุก มีหัวอยู่ใต้ดิน ประกอบด้วยหัวเล็กๆ หลายหัวอยู่รวมกัน มีเปลือกนอกสีขาว ใบรูปยาวแคบ แบนและกลวง ปลายแหลม ส่วนโคนใบหุ้มซ้อนกัน ด้านล่างมีรอยพับ ดอกออกเป็นช่อ ติดเป็นกระจุกที่ปลายก้าน มีกาบหุ้มเป็นจอยยาว กลีบดอกมี 6 กลีบ สีขาวแต่มีสีม่วง หรือขาวอมชมพู
สรรพคุณ	ขับเสมหะ รักษาปอด แก้ปวดฟิการ รักษาแผลเรื้อรัง ขับลมในลำไส้ แก้จุกจิกเป็นมูกเลือด รักษากลากเกลื้อน บำรุงธาตุ กระจายโลหิต แก้ลม ขับปัสสาวะ แก้บวมพุพอง ขับพยาธิ แก้ตาปลา แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้ตาแดง น้ำตาไหล ตาฟาง รักษาโรคฝีฝีคัณฑิกเปิดรักษามะเร็งหลอด รักษาโรคผิวหนัง ช่วยย่อยอาหาร แก้โรคผิวหนังทำให้ผมงาม แก้ฟกบวม แก้สะอึก

28. กระบือเจ็ดตัว

ชื่อภาษาไทย	กระบือเจ็ดตัว
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Excoecaria cochinchinensis</i> Lour.
	วงศ์ EUPHORBIACEAE
ชื่ออื่น	กะเบือ กำลั่งกระบือ ลิ่นกระบือ
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม สูง 0.5 - 1.5 เมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับเวียนรอบกิ่ง รูปใบหอก หรือรูปใบหอกแกมรูปไข่ กว้าง 2 - 4.5 ซม. ยาว 4 - 13 ซม. หลังใบสีเขียว ท้องใบสีแดง ดอกช่อ ออกที่ปลายกิ่ง แยกเพศ ช่อดอกตัวผู้มียอดดอกย่อยจำนวนมาก ช่อดอกตัวเมีย มีเพียง 2 - 3 ดอก ผลแห้ง แตกได้ มี 3 พู
สรรพคุณ	ใบ - ใช้ใบตำกับเหล้าคั้นน้ำ กินเป็นยาขับเลือด และน้ำคาวปลาหลังคลอด การทดลองในสัตว์ พบว่าสารสกัดด้วย แอลกอฮอล์มีฤทธิ์บีบมดลูก

29. กระเบา

ชื่อภาษาไทย	กระเบา
ชื่อภาษาอังกฤษ	Chaulmoogra
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Hydnocarpus anthelminthicus</i> Pierre วงศ์ FLACOURTIACEAE
ชื่ออื่น	กระเบาน้ำ กระเบาเป่าแข็ง กระเบาใหญ่ กากหลง เบา
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้น สูง 10 - 20 เมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนาน กว้าง 3 - 6 ซม. ยาว 10 - 12 ซม. ดอกเดี่ยวหรือช่อสั้นๆ ออกที่ซอกใบ แยกเพศอยู่คนละต้น ต้นตัวเมียเรียกว่า กระเบาต้นตัวผู้ เรียกว่า แก้วกากหลง กลีบดอกสีม่วงแดงจางๆ ผลเป็นผลสด รูปกลม เปลือกหนา มีขนกำมะหยี่สีน้ำตาล มีเมล็ดจำนวนมาก
สรรพคุณ	เมล็ด - ใช้น้ำมันที่บีบจากเมล็ด รักษาโรคเรื้อน และ โรคผิวหนังอื่นๆ มีรายงานวิจัยว่าน้ำมันที่บีบจากเมล็ด โดยไม่ใช้ความร้อน มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อโรคเรื้อนและวัณโรค

30. กระวาน

ชื่อภาษาไทย	กระวาน
ชื่อภาษาอังกฤษ	Camphor seed, Siam cardamon
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Amomum krervanh</i> Pierre
	วงศ์ ZINGIBERACEAE
ชื่ออื่น	กระวานขาว ปล้าก้อ
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	พืชล้มลุก มีเหง้า สูงได้ถึง 3 เมตร ก้านใบเป็นกาบยาว ใบเรียงสลับกัน ปลายและโคนใบแหลม ขอบใบเรียบ ดอกออกจากเหง้าเป็นช่อรูปกระบอง กลีบดอกสีเหลืองอ่อน ผลกลมติดเป็นพวง เปลือกเกลี้ยง เป็นพู่ มีสีนวล เมล็ดขนาดเล็ก สีน้ำตาลแก่จำนวนมาก ทั้งผลและเมล็ดมีกลิ่นหอม
สรรพคุณ	ราก - ฟอกเลือดให้บริสุทธิ์ ขับเลือดเน่าเสีย แก้ลมและเสมหะ แก้โลหิต
เน่าร้อนในลำไส้	หัว - ขับพยาธิในเนื้อให้ออกตามผิวหนัง
	เปลือก - แก้ไข้อันเป็นอหิวโรค และอหิวธาตุ แก้ไข้ผอมเหลือง
	ใบ - แก้ไข้เซื่องซึม ขับลม ขับเสมหะ แก้รำมะนาด
	ดอก - แก้ตาเจ็บ ตาแฉะ ตามัว ตาฟาง
	ผล - แก้ลม ขับลม แก้จุกเสียดแน่นเพื่อ ขับลมในลำไส้ แก้ธาตุไม่ปกติ

กระวาน

Amomum krervanh Pierre

31. กระวานเทศ

ชื่อภาษาไทย	กระวานเทศ
ชื่อภาษาอังกฤษ	Cardamom
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Elettaria cardamomum</i> Maton วงศ์ ZINGIBERACE
ชื่ออื่น	-
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุก ใบรูปหอก มีก้านใบเป็นกาบหุ้มลำต้น ดอกช่อ ซึ่งแทงจากเหง้า โดยตรงในแนวขนานกับพื้นดิน ผลรูปไข่ เมื่อแห้งจะแตกออก เมล็ดมีรูกหุ้มอยู่
สรรพคุณ	ดอก - แก้เสมหะ แก้ลมในอก ให้ปัสสาวะ ผล - แก้เสมหะ แก้ลมในอก ให้ปัสสาวะ เมล็ด - เป็นยากระตุ้น ขับลม

กระวานเทศ
Elettaria cardamomum Maton

32. กรุงเขมา

ชื่อภาษาไทย	กรุงเขมา
ชื่อภาษาอังกฤษ	Icevine, Pareira barva
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Cissampelos pareira</i> Linn. var. <i>hirsuta</i> (Buch. ex DC.) วงศ์ MENISPERMAEAE
ชื่ออื่น	ขงเขมา เปล้าเลือด พระพาย สีฟัน อะคามินเยาะ
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้เถาชนิดเนื้อไม้แข็ง มีใบเป็นรูปหัวใจ ใบมีขน เกสรตัวผู้และเกสรตัวเมียอยู่ต่างดอกกัน ทั้งดอกตัวผู้และดอกตัวเมียมีสีเขียวขนาดเล็ก เมล็ดโค้งงอเป็นรูปสายยู
สรรพคุณ	ราก - แก้ไข้ แก้คลื่น ตีร้ว ตีช่าน แก้ลม แก้โลหิต แก้กำเดา แก้เสมหะ บำรุงหัวใจ อ่อนเพลีย แก้ท้องร่วง แก้อาการบวมน้ำ แก้ไอ ขับปัสสาวะ แก้โรคตา เป็นยาอายุวัฒนะ ต้น - ดับพิษไข้ทุกชนิด บำรุงโลหิตสตรีให้สมบูรณ์ แก้ระดูพิการ เปลือกและแก่น - บำรุงโลหิตสตรีให้สมบูรณ์ แก้ไข้ แก้ระดูพิการ เนื้อไม้ - รักษาโรคปอด และโรคโลหิตจาง ใบ - แก้หืด พอกแผล ฝี แก้แผลมะเร็ง

33. กฤษณา

ชื่อภาษาไทย	กฤษณา
ชื่อภาษาอังกฤษ	Eagle Wood
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Aquilaria crassna</i> Pierre ex H. Lee วงศ์ THYMELAEACEAE
ชื่ออื่น	-
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้น สูง 10-15 เมตร ลำต้นตรง เปลือกเรียบสีเทา เนื้อไม้อ่อนสีขาว ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปวงรีแกมขอบขนาน กว้างประมาณ 6 ซม. ยาว 12 ซม. ผิวเป็นมัน ดอกช่อ ออกเป็นช่อเล็ก ๆ ที่ซอกใบและปลายกิ่ง ดอกย่อยขนาดเล็ก กลีบดอกสีขาวแกมเขียว ผลแห้ง รูปวงรี เปลือกแข็ง มีขนสีเทา เมื่อแก่จะแตก กลีบเลี้ยงเจริญติดอยู่กับผล
สรรพคุณ	แก่น - แก่น ไม้กฤษณาที่มีสีดำ และมีกลิ่นหอม ใช้ผสมยาหอม แก้ร้อน เพลี้ยบำรุงกำลัง แก้ลมวิงเวียนศีรษะ คุมธาตุ บำรุงโลหิตและหัวใจ อาเจียน ท้องร่วง แก้ไข้ต่าง ๆ บำบัดโรคปวดบวมตามข้อ ปัจจุบันนี้ หาเนื้อไม้กฤษณาเพื่อใช้ทำยาอายุวัฒนะ และมีราคาแพง

34. กล้วย

ชื่อภาษาไทย	กล้วย
ชื่อภาษาอังกฤษ	Banana
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Musa sapientum</i> Linn.
	วงศ์ Musaceae
ชื่ออื่น	กล้วยไข่ กล้วยใต้ กล้วยนาก กล้วยน้ำว้า กล้วยมณีทอง กล้วยเล็บมือ กล้วยส้ม กล้วยหอม กล้วยหอมจันทร์ กล้วยหักมุก เจก มะลิอ่อน ยะไข่ สะกุก แผลก
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุก มีลำต้นใต้ดินอายุหลายปี ลำต้นบนดินรูปทรงกระบอก เป็นลำต้นปลอม เกิดจากกาบใบห่อหุ้มซ้อนกัน ใบออกเรียงเวียนสลับกัน เส้นกลางใบแข็ง ดอกออกเป็นช่อห้อยลง ก้านช่อดอกแข็ง กลีบดอกแยกเป็น 3-5 แฉก ผลสักรูปทรงกระบอกหรือเป็นสีเหลี่ยมอยู่ติดกันคล้ายหวี เปลือกหนา เมื่อสุกมีรสหวานรับประทานได้
สรรพคุณ	ราก - แก้ไข้รากสาด แก้ไข้ตัวร้อน ขับน้ำเหลืองเสีย แก้ท้องเสีย เหง้า - ตำปันทาท้องน้อยคนคลอดบุตร ทำให้รกลอกภายหลังการคลอดบุตร ต้น - ทากันผมร่วง และทำให้ผมขึ้น ใบ - รักษาโรคท้องเสีย ห้ามเลือด แก้บิด แก้ผื่นคันตามผิวหนัง ดอก - รักษาโรคเบาหวาน ผล - บำรุงกำลัง บำรุงเลือด บำรุงเนื้อหนัง เป็นอาหาร หล่อลื่น ยาระบาย รักษาอาการอาหารไม่ย่อย ท้องขึ้น มีกรดมาก สมานแผล แก้บิดมูกเลือด แก้บิด แก้ท้องร่วง แก้ท้องอืดเพื่อ เปลือกผล - แก้ริดสีดวง ยาง - ห้ามเลือด

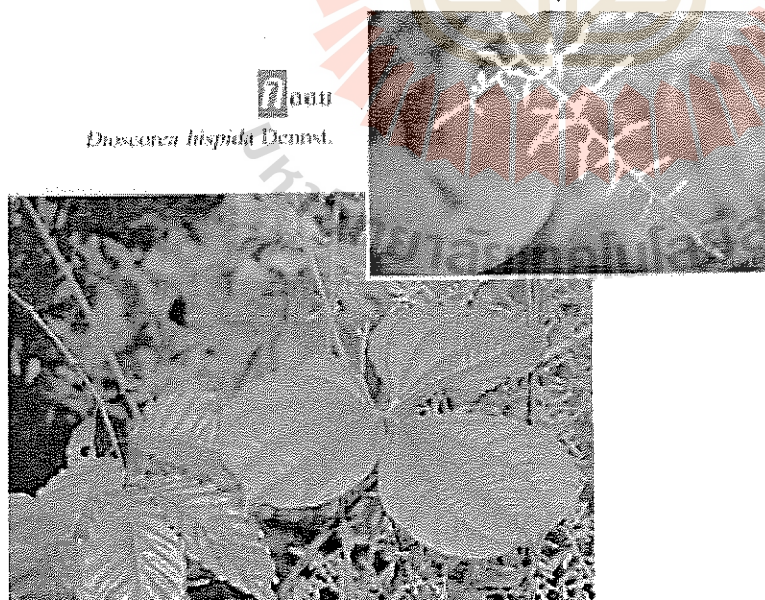
 กล้วย

Musa sapientum Linn.

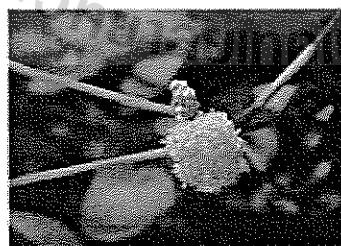
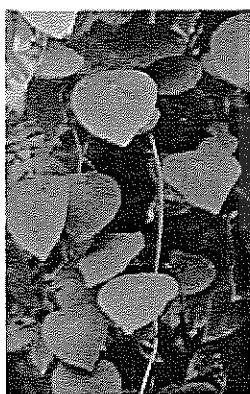
35. กลอย

ชื่อภาษาไทย	กลอย
ชื่อภาษาอังกฤษ	Intoxicating yam, Nami, Wild yam
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Dioscorea hispida</i> Dennst.
	วงศ์ Dioscoreaceae
ชื่ออื่น	กลอยข้าวเหนียว กลอยนก กลอยหัวเหนียว กอย คลี่ มันกลอย
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้เถา ลำต้นกลม มีหนาม หัวใต้ดินส่วนมากกลม เปลือกสีฟาง หรือเทา เนื้อขาวหรือเหลืองอ่อนอมเขียว เป็นพืช ใบเรียงสลับกัน มีใบย่อย 3 ใบ ดอกเล็ก สีเขียว ออกเป็นช่อตามง่ามใบ ดอกเพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างต้นกัน
สรรพคุณ	หัว - แก้เถาตาน ไล่แผล กัดฝ้าหนอง กัดเสมหะและโลหิตก้อน รักษาตะมอยหรือตาเดือน สมานบาดแผล ขับน้ำเหลืองเสีย ขับปัสสาวะในรายที่เป็นโรครุมตีสุม้เรื้อรัง มีพิษต่อระบบประสาท และทำให้มีอาการมึนเมา
	ต้น - รู้ตั้งโลหิตและลม
	ใบ - ทำให้บุพโพตก
	ดอก - ชำระลำไส้ให้บริสุทธิ์

36. กลิ้งกลางดง

ชื่อภาษาไทย	กลิ้งกลางดง
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Stephania venosa</i> (BP.) Spreng. วงศ์ MENISPERMACEAE
ชื่ออื่น	สบู่เลือด
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้เลื้อย กิ่งก้านมีน้ำยางสีแดง ลำต้นบนดินมีอายุปีเดียว งอกมาจากหัวใต้ดิน ขนาดใหญ่ ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปไข่แกมสามเหลี่ยมกว้าง ขอบใบเว้าเล็กน้อย กว้าง 7 - 12 ซม. ยาว 6 - 11 ซม. ผิวใบด้านล่างมีขนละเอียดเล็กน้อย ดอกช่อ แยกเพศ ช่อดอกตัวผู้ยาวประมาณ 4 - 16 ซม. กลีบดอกสีส้ม ช่อดอกตัวเมียอัดกันแน่นมากกว่า ผลเป็นผลสด รูปไข่กลับ
สรรพคุณ	เถา - ใช้เถาขับพยาธิ ราก - บำรุงเส้นประสาท หัวใต้ดิน - ดองเหล้ากินบำรุงกำลัง บำรุงกำหนด หรือตากแห้ง บด ปั่นเป็น ลูกกลอน กินเป็นยาอายุวัฒนะ ช่วยเจริญอาหาร ใบ - รักษาแผลสด และแผลเรื้อรัง

กลิ้งกลางดง

37. กวาวเครือ

ชื่อภาษาไทย	กวาวเครือ
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Pueraria mirifica</i> Airy-shaw et Suvatabandhu วงศ์ LEGUMINOSAE
ชื่ออื่น	-
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้เถา เนื้อแข็ง เลื้อยพันตามไม้ใหญ่ ใบแบ่งเป็นใบย่อย 3 ใบ ดอกใหญ่ คล้ายดอกแคแสด ฝักเล็กแบนบาง มีหัวลงใต้ดินคล้ายหัวมันแกวใหญ่ๆ สีขาว
สรรพคุณ	หัว – เป็นยาบำรุงกำลัง บำรุงเนื้อให้งอกงามเต่งตึงขึ้น ทำให้อวัยวะสืบพันธุ์ และมดลูกเต่งโตโดยมีโลหิตคั่งมากขึ้น บำรุงเนื้อหนังให้เต่งตึง บำรุงสุขภาพให้สมบูรณ์ บำรุงความกำหนัด รับประทานมากอาจเป็นอันตรายได้ เปลือกเถา – แก้พิษงู

กวาวเครือ
Pueraria mirifica Airy-shaw et Suvatabandhu

38. กะเจียน

ชื่อภาษาไทย	กะเจียน
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Polyalthia cerasoides</i> Benth. ex Bedd. วงศ์ ANNONACEAE
ชื่ออื่น	พระขรรค์ดำ คำสามซีก
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้น กิ่งก้านเล็กบาง ยอดอ่อนมีขนเหลืองเขียวปกคลุม ต่อมาจะเปลี่ยนเป็นสีเทา และเกลี้ยงในที่สุด ใบเดี่ยวเรียงสลับ ตัวใบคล้ายรูปหอก ปลายแหลม โคนใบแหลมหรือมน ผิวใบด้านบนเกลี้ยงด้านล่างเกลี้ยงแต่จะมีขนตามเส้นใบ สีจางกว่าด้านบน ดอกเล็ก ออกตามซอกใบก้านดอกยาวประมาณ 1 ซม. กลีบเลี้ยง 3 กลีบ รูปสามเหลี่ยม ปลายแหลม มีขนด้านนอก ด้านในเกลี้ยง กลีบดอก 2 ชั้น ชั้นละ 3 กลีบ รูปสามเหลี่ยม สั้น หนาหุ้มมีเนื้อมาก เกสรผู้จำนวนมาก อันแน่นรอบรังไข่ พบตามป่าเบญจพรรณ ป่าชายทะเล
สรรพคุณ	ราก - ต้มน้ำดื่มแก้ปวดเมื่อยกล้ามเนื้อ

39. กะตังใบ

ชื่อภาษาไทย	กะตังใบ
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Leea rubra</i> Craib วงศ์ LEEACEAE
ชื่ออื่น	กะนางใบ ช้างเงิน ทองจ๋วม ทองค้อม บังบายต้น
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม ใบประกอบรูปขนนก ใบย่อยเป็นรูปไข่ค่อนข้างมน หรือ รูปหอก แกมขอบขนาน ขอบหยัก ปลายแหลมฐานกลม ดอกช่อ ก้านและกลีบเลี้ยงสีแดง กลีบดอกสีเหลือง ผลสีแดงเข้ม
สรรพคุณ	ราก - แก้ไข้ แก้บิด ขับเหงื่อ เป็นยาระงับความร้อน แก้ครั่นเนื้อครั่นตัว ปวด เมื่อยตามร่างกาย แก้ระดูขาว แก้ฝีแดง และฝีกระตังบาย รักษาकुठะราด

กะตังใบ
Leea rubra Craib

40. กะเบากลัก

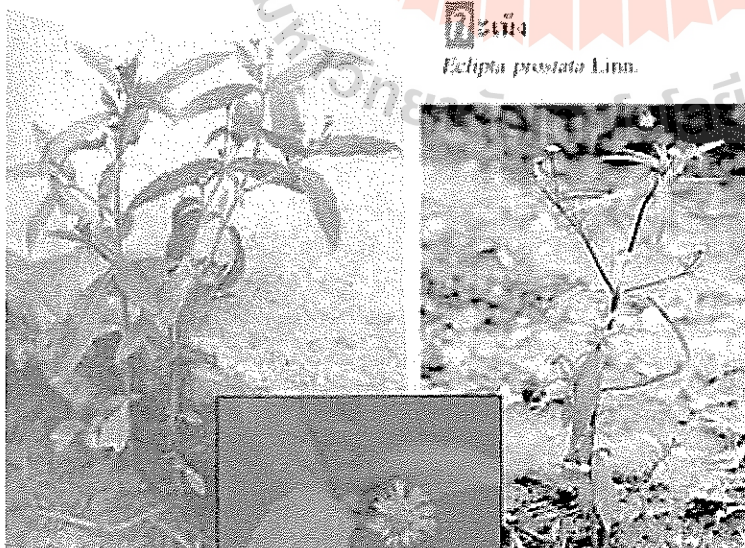
ชื่อภาษาไทย	กะเบากลัก
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Hydnocarpus ilicifolius</i> King วงศ์ FLACOURTIACEAE
ชื่ออื่น	กระเบาชาวา กระเบาพนม กระเบาสิง กระเบียน กระเรียน จี๋มอด คมขวาน จ้ำเมียง ดูก้าง บักกราย พะโลลุดุ้ม หัวค่าง
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ถึงขนาดกลาง ไม้ผลัดใบ ลำต้นส่วนมากตรง เปลือก เรียบ สีเทา ใบเป็นใบเดี่ยว ติดเรียงสลับ เนื้อใบหนา เกลี้ยงเป็นมัน ปลายใบเรียว ดอกสีเขียวอ่อน เพศผู้และเพศเมียอยู่ต่างดอกกัน ดอกเพศผู้จะออกรวมกันเป็นช่อสั้น ๆ ดอกเพศเมียมักออกเป็นดอก เดี่ยว ๆ ผลกลมแข็ง ผิวมีขนนุ่มเป็นกำมะหยี่สีดำ ผลหนึ่งมีเมล็ด 10-15 เมล็ด
สรรพคุณ	เมล็ด - รักษาโรคผิวหนัง แก้โรคเรื้อน แก้วณ โรค

กะเบากลัก
Hydnocarpus ilicifolius King

41. กะเม็ง

ชื่อภาษาไทย	กะเม็ง
ชื่อภาษาอังกฤษ	Eclipta
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Eclipta prostrata</i> Linn.
	วงศ์ Compositae
ชื่ออื่น	กะเม็งตัวเมีย บั้งก็เข้า หญ้าสับ อ่อมเกี่ยว
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุกอายุ 1 ปี ลำต้นตั้งตรง แตกกิ่งก้านที่โคน ใบรูปหอกหรือรูปรี ปลายใบแหลม โคนใบสอบแคบ ขอบใบเรียบ เนื้อในบางคล้ายกระดาษ ริวประดับรูปไข่ ปลายแหลม ขนพุ่ม กลีบดอกสีขาว ในดอกวงนอกเป็นรูปร่างน้ำ ตอนปลายจักเป็น 2 แฉก ในดอกวงในเป็นรูปท่อ ปลายจักเป็น 4 แฉก ผลเป็นรูปลูกข่างสีดำ ที่ปลายมีระยางค์เป็นเกล็ด
สรรพคุณ	ราก - ขับลมในลำไส้ แก้อาเจียนเป็นโลหิต บำรุงร่างกาย แก้โรคตัดและม้ามพิการ เป็นยาถ่าย ทำให้อาเจียน ต้มทาแผลฆ่าเชื้อ
	ต้น - แก้ลมให้กระจาย แก้จุดเสียดแน่นเพื่อ ห้ามเลือด บำรุงโลหิต แก้โรคโลหิตจางแก้ไข้เกรน แก่ริดสีดวงทวาร แก้เจ็บตา แก้เจ็บคอ
	ใบ - เป็นยาถ่าย ทำให้อาเจียน แก้อาเจียนเป็นเลือด แก้จุดเสียดแน่น แก้พิษโลหิตร้อน
	ดอก - แก้ดีซ่าน เป็นยาชาเฉพาะที่ระงับปวด เกี่ยววมแก้ปวดฟัน
	ลูก - ขับผายลมแก้ลมอันเป็นพิษให้ลดย แก้โรคลม

42. กัญชา

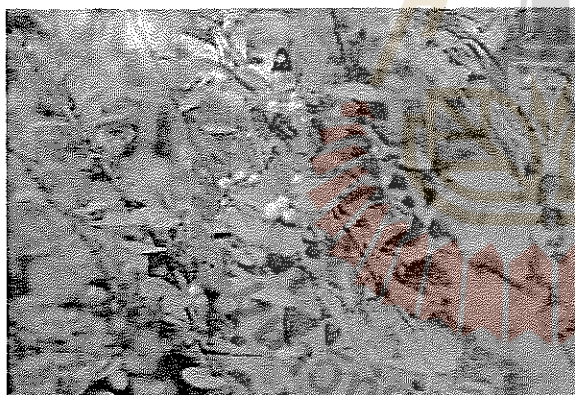
ชื่อภาษาไทย	กัญชา
ชื่อภาษาอังกฤษ	Hashish, Hemp, Marihuana, Marijuana
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Cannabis sativa</i> Linn. วงศ์ CANNABINACEAE
ชื่ออื่น	กัญชาจีน คุณเข้า ปาง ยานอ กันชา
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุก ต้นตั้งตรง ดอกตัวผู้และดอกตัวเมียแยกกันอยู่คนละต้น ก้านใบมีขน ดอกตัวผู้ออกเป็นช่อตามง่ามใบและยอด มีกลีบเพียงชั้นเดียว ดอกตัวเมีย ออกเดี่ยว ๆ ตามง่ามใบและยอด แต่ละดอกมีใบประดับสีเขียวเข้ม มีขนเป็นต่อมหุ้มอยู่ ไม่มีกลีบดอก ผลรูปไข่ เกือบมีใบประดับหุ้มอยู่ 2 ใบ
สรรพคุณ	ใบ - แก้หอบหืด เจริญอาหาร ชูกำลัง แต่ทำให้ง่วง ตาลาย ประสาท
หลอน	
ประสาธ	ยอดอ่อน - ดองแอลกอฮอล์ กินครั้งละ 5-15 หยด แก้โรคเกี่ยวกับประสาท ทำให้นอนหลับ แก้ชักเสบ ระวังปวด แก้สมองพิการ แก้บิด ปวดท้อง แก้กล้ามเนื้อกระตุก
ดอก	ดอก - เรียกว่ากะหรี่ แก้โรคเส้นประสาท นอนไม่หลับ เจริญอาหาร กัด
เสมหะในคอ	
พิษ	พิษ - เป็นยาเสพติด ใช้เกินขนาดทำให้ประสาทมึนชา คอแห้ง กระจายน้ำย่อยอาหารหวาน ตกใจง่าย เกิดความผิดปกติในการเห็น การได้ยิน ความจำเสื่อม สับสน หวาดกลัว

กัญชา
Cannabis sativa Linn.

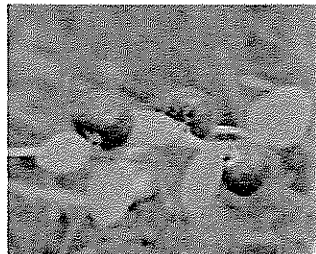
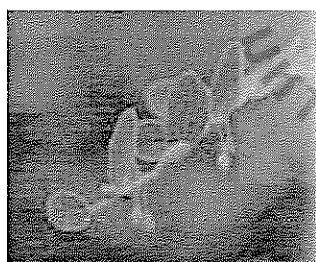
43. ก้างปลาขาว

ชื่อภาษาไทย	ก้างปลาขาว
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Securinega virasa</i> Baill.
	วงศ์ EUPHORBIACEAE
ชื่ออื่น	ก้างปลา แดงน้ำ มะแตก
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม ลำต้นตั้งตรง สูงถึง 5 ม. กิ่งก้านเป็นสันร่อง ใบเดี่ยว เรียงเวียนตามกิ่งใหญ่ๆ แต่ตามปลายยอดจะเรียง 2 แถว ดอกออกเป็นกระจุกตามซอกใบ ดอกเพศผู้ และดอกเพศเมีย อยู่แยกต้น ดอกมีขนาดเล็กมาก ดอกเพศผู้มีกลิ่นหอมกลิ่นผลกลมเป็น สีขาว ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 0.5-0.8 ซม. ภายในมีเมล็ด 6 เมล็ด พบตามที่ว่างชุ่มชื้น ริมแอ่งน้ำ ในเรือกสวน
สรรพคุณ	ใบ – พอกแผลฝี ราก – รักษาโรคฟัน

44. ก้างปลาเครือ

ชื่อภาษาไทย	ก้างปลาเครือ
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Phyllanthus reticulatus</i> Poir วงศ์ EUPHORBIACEAE
ชื่ออื่น	กระออง อำฮ้าย ข่าคล่อง หมัดคำ
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม ลำต้นตั้งตรงหรือกึ่งเลื้อย มีขนตามลำต้น ใบเดี่ยว เรียงสลับตามปลายกิ่ง ตามลำต้นส่วนล่าง และกิ่งใหญ่ๆ จะลดจำนวนลงและเรียงเวียน ตัวใบรูปไข่ขอบขนาน โคนใบมนกว้าง ปลายใบมน ผิวใบมีขนประปรายทั้งสองด้าน ใบอ่อนสีแดง ดอกออกเป็นช่อๆ ละ 2-10 ดอก ตามซอกใบ และปลายยอด ดอกมีขนาดเล็ก กลีบดอก 5 กลีบ สีแดงขอบสีจางผลกลมเป็น สีดำ ภายในมี 9 ช่อง แต่ละช่องมีเมล็ดรูปสามเหลี่ยม 2 เมล็ดเรียงซ้อนกัน ผิวเมล็ดเป็นมันใสสีเขียว พบตามที่รกร้างทั่วไป
สรรพคุณ	ลำต้นและใบ – แก้เจ็บคอ แก้หอบหืด ใบ – ฝาดสมาน ขับปัสสาวะ เปลือกต้น – แก้บิด ราก – แก้หืด

45. กานพลู

ชื่อภาษาไทย กานพลู

ชื่อภาษาอังกฤษ Clove

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Syzygium aromaticum* (Linn.) Merr. et Perry, (*Eugenia caryophylla*) (Spreng.)

Bullock et Harrison)

วงศ์ MYRTACEAE

ชื่ออื่น -

ถิ่นกำเนิด -

รายละเอียด ไม้ยืนต้น สูง 5-10 เมตร ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปวงรีหรือรูปใบหอก กว้าง 2.5-4 ซม. ยาว 6-10 ซม. ขอบเป็นคลื่น ใบอ่อนสีแดงหรือน้ำตาลแดง เนื้อใบบาง ค่อนข้างเหนียว ผิวมัน ดอกช่อ ออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีขาวและร่วงง่าย กลีบเลี้ยงและฐานดอกสีแดง หนา แข็ง ผลสด รูปไข่

สรรพคุณ ดอกตูมแห้ง - ใช้แช่เหล้า เอาตำลึงชุบอุดรูฟัน แก้ปวดฟัน หรือใช้ขนาด 5-8 ดอก ชงน้ำเดือด ดื่มเฉพาะส่วนน้ำ หรือใช้เคี้ยวแก้ท้องเสีย ขับลม แก้ท้องอืดเฟ้อ ขับน้ำนม นอกจากนี้ ใช้ผสมในยาอมบ้วนปากดับกลิ่นปาก พบว่าในน้ำมันหอมระเหยที่กลั่นจากดอก มีสาร eugenol ซึ่งมีฤทธิ์เป็นยาชาเฉพาะที่ จึงใช้แก้ปวดฟัน มีฤทธิ์ลดอาการปวดท้อง ขับน้ำดี ลดอาการจุกเสียดที่เกิดจากการย่อยไม่สมบูรณ์ กระตุ้นให้มีการหลั่งเมือก และลดความเป็นกรดในกระเพาะอาหาร ช่วยขับน้ำนม

46. กาฝากมะม่วง

ชื่อภาษาไทย	กาฝากมะม่วง
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Dendrophthoe pentandra</i> (L.) Miq. วงศ์ LORANTHACEAE
ชื่ออื่น	-
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่มที่เป็นกาฝากบนต้นไม้อื่น ใบเดี่ยว เรียงเวียน หรือบางครั้งออกตรงข้าม ตัวใบรูปไข่ หรือรูปรี โคนใบเรียวปลายใบมนหรือแหลม ผิวเกลี้ยงทั้งสองด้าน เนื้อใบหนา คล้ายแผ่นหนัง ดอกออกเป็นช่อ ตามซอกใบ ดอกเล็ก สีเหลืองหรือส้มแดง ผลรูปไข่ปลายตัดสีส้ม พบตามไม้ยืนต้นทั่วไป ตลอดจนไม้ผลที่ปลูกในสวนหรือตามบ้านเรือนก็พบขึ้นได้
สรรพคุณ	ทั้งต้น - ต้มน้ำดื่มเป็นยาลดความดัน โลหิต แก้ไอ พอกแผล ปรงยา ต้มสำหรับสตรีหลังคลอด

47. กาแฟ

ชื่อภาษาไทย	กาแฟ
ชื่อภาษาอังกฤษ	Robusta Coffee
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Coffea canephora</i> Pierre ex Froehner
	วงศ์ RUBIACEAE

ชื่ออื่น กาแฟใบใหญ่

ถิ่นกำเนิด -

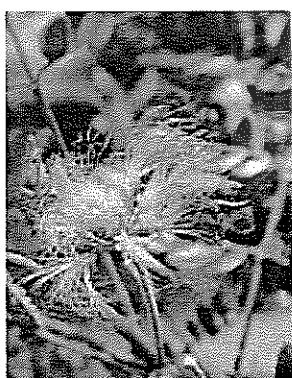
รายละเอียด ไม้พุ่ม สูง 2 - 4 เมตร ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปขอบขนาน กว้าง 8 - 12 ซม. ยาว 15 - 20 ซม. หูใบอยู่ระหว่างก้านใบ ดอกช่อ ออกที่ซอกใบ กลีบดอกสีขาว ติดกันเป็นหลอด มีกลิ่นหอม ผลเป็นผลสด รูปไข่แกมทรงกลม เมื่อสุกสีแดง

สรรพคุณ เมล็ด - เมล็ดมีคาเฟอีนเป็นยากระตุ้นหัวใจ ยากระตุ้นประสาทส่วนกลาง ทำให้ให้อ่อนไม่หลับ พบสาร theophylline มีฤทธิ์ขับปัสสาวะ จากการทดลองพบว่า การดื่มกาแฟทำให้หัวใจเต้นเร็ว ความดันโลหิตเพิ่มขึ้น เพราะมีสาร theobromine อาจทำให้มีอาการปวดแสบที่ลิ้นปี นอกจากนี้กาแฟ ยังลดการดูดซึมธาตุเหล็กอีกด้วย จึงควรระวังในการดื่มกาแฟ โดยเฉพาะขณะท้องว่าง

48. ก้ามปู

ชื่อภาษาไทย	ก้ามปู
ชื่อภาษาอังกฤษ	Rain-tree, Saman
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Samanea saman</i> Merr.
	วงศ์ LEGUMINOSAE
ชื่ออื่น	ก้ามกราม ก้ามกุ้ง จามจูรี น้าฉา ตู๊ดตู๋ ลัง สารสา สำสา เส่กู เส่ดู
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้นขนาดใหญ่ กิ่งมีขนาดใหญ่ เปลือกแตกเป็นร่องตามยาว กิ่งอ่อนมีขนประปราย ใบย่อยรูปไข่ รูปรี ปลายมน โคนเบี้ยว ขอบเรียบ ด้านบนเกลี้ยง ด้านล่างมีขนนุ่ม ช่อดอกแบบช่อกระจุกแน่น ออกตามง่ามใบใกล้ปลายกิ่ง ช่อตั้งขึ้น ฝักรูปขอบขนาน เมื่อแก่สีน้ำตาลดำ เมล็ดเรียงเป็นแถวตามความยาวของฝัก
สรรพคุณ	เปลือก – แก้โรคในปาก ในคอ เหงือกบวม หรือปวดฟัน แก่ริดสีดวงทวารหนัก แก้ท้องร่วง ห้ามโลหิตตกใน
	ใบ – แก้กระหายน้ำ แก้ท้องเสีย ดับพิษ แก้ปวดแสบปวดร้อน
	เมล็ด – แก้กกลากเกลื้อน และ โรคเรื้อน แก้เยื่อตาอักเสบ
	ทั้งต้น – แก้กระหายน้ำ พอกฝี แก้อาเจียนเป็นเลือด แก้หนองใน ตาขาว แก้บิด
แก้ฟ้ออักเสบ	

ก้ามปู

Samanea saman Merr.

49. ก้ามปูหลุด

ชื่อภาษาไทย	ก้ามปูหลุด
ชื่อภาษาอังกฤษ	Wandering jew
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Tradescantia zebrina</i> Hort. Ex Bosse. วงศ์ COMMELINACEAE
ชื่ออื่น	ก้ามปู ปีกแมลงสาบ
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุก แตกแขนงมาก ลำต้นทอดราบไปตามพื้นและชูส่วนปลายกิ่งสูง 10-30 ซม. ลำต้นอวบน้ำสีเขียว มีข้อและปล้องชัดเจน ใบเดี่ยวเรียงสลับ กาบใบเป็นปลอกหุ้มรอบข้อ เส้นกลางใบสีม่วง ช่อดอกสั้นออกที่ข้อ กลีบเลี้ยงสีขาว บาง ผลเล็กมาก
สรรพคุณ	ใบ – แก้กระหายน้ำ พอกฝี ทั้งต้น – แก้อาเจียนเป็นเลือด แก้หนองใน ตกขาว แก้บิด แก้ฝีอักเสบ

ก้ามปูหลุด

Tradescantia zebrina Hort. ex Bosse

50. การบูร

ชื่อภาษาไทย	การบูร
ชื่อภาษาอังกฤษ	Camphor Tree
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Cinnamomum camphora</i> (Linn.) Presl
	วงศ์ LAURACEAE
ชื่ออื่น	-
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้น สูง 10-15 เมตร กิ่งก้านเรียบเกลี้ยง ยอดอ่อนมีใบเกล็ดสีเหลืองแกมน้ำตาลหุ้ม ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปไข่ กว้าง 3-5 ซม. ยาว 5-8 ซม. มีกลิ่นหอม ดอกช่อออกที่ซอกใบ ดอกย่อยมีขนาดเล็ก สีขาว ผลเป็นผลสดขนาดเล็ก
สรรพคุณ	เนื้อไม้ - เมื่อนำเนื้อไม้มาต้มน้ำ จะได้สารที่มีกลิ่นหอมเฉพาะตัว คือ การบูร (camphor) ใช้ผสมในยาน้ำ มีสรรพคุณบำรุงธาตุ ขับเสมหะ ขับลม แก้จุกเสียดแน่นเพื่อแก้ปวดท้อง ท้องร่วง ขับเหงื่อ ใช้ผสมในยาหม่อง ยาขี้ผึ้ง ยาครีมทาแก้เคล็ดบัวม ขัดยอก แผลง แผลพิษแมลงสัตว์กัดต่อย และโรคผิวหนังเรื้อรัง

51. การเวก

ชื่อภาษาไทย	การเวก
ชื่อภาษาอังกฤษ	Bhandari
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Artabotrys hexapetalus</i> (Linn.f.) Bhandari วงศ์ ANNONACEAE
ชื่ออื่น	กระดังงาจีน สะบันงาเครือ สะบันงาจีน
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้เถาเนื้อแข็ง เลื้อยพาดซุ่มหรือราว ผิวของกิ่งค่อนข้างเรียบ ยอดอ่อนมีขน ใบเดี่ยวเรียงสลับ ปลายแหลม ช่อดอกออกตรงข้ามกับใบ ก้านแบนและโค้งงอคล้ายขอ ดอกอ่อนสีเขียว มีขน เมื่อแก่สีเหลือง กลิ่นหอม เนื้อกลีบหนา ผลเป็นผลกลุ่ม กลุ่มละ 4-20 ผล แต่ละผลรูปรีป้อม สีเขียว เมื่อแก่เปลี่ยนเป็นสีเหลือง แต่ละผลมี 2 เมล็ด
สรรพคุณ	ไม่ปรากฏสรรพคุณในการใช้เป็นสมุนไพรเดี่ยว

52. กาหลง

ชื่อภาษาไทย	กาหลง
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Bauhinia acuminata</i> Linn.
	วงศ์ LEGUMINOSAE
ชื่ออื่น	กาแจ๊ะกูโค ส้มเสี้ยว
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม กิ่งอ่อนมีขน ใบรูปไข่ ใบแยกเป็น 2 แฉก แต่ละแฉกปลายแหลม ผิวบนหยาบ ด้านท้องใบมีขนอ่อน สีน้ำตาล มีหูใบ ดอกเป็นช่อออกด้านข้างหรือที่ยอด มีใบประดับกลีบเลี้ยงเป็นแผ่น กลีบดอกสีขาว ผลเป็นฝัก ภายในมีเมล็ดแบน
สรรพคุณ	ราก - แก้ไอ แก้ปวดศีรษะ ขับเสมหะ แก้บิด ต้น - แก้โรคสตรี แก้ลักปิดลักเปิด แก้เสมหะ ใบ - รักษาแผลในจมูก ดอก - แก้เสมหะพิการ แก้ปวดหัว ลดความดันโลหิต แก้รัตตะปิตตะโรค

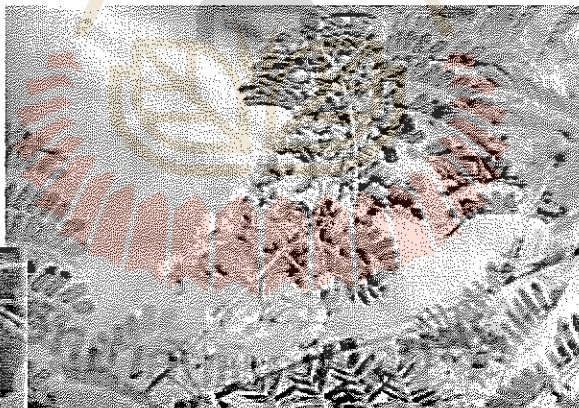

กาหลง
Bauhinia acuminata Linn.

53. กำจาย

ชื่อภาษาไทย	กำจาย
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Caesalpinia digyna</i> Rottler วงศ์ LEGUMINOSAE
ชื่ออื่น	กระจาย
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม ลำต้นทอดเลื้อยเกาะเกี่ยวพันสิ่งอื่นขึ้นไป มีหนามปกคลุมทั่วลำต้น ใบเป็นประกอบแบบขนนกสองชั้น เรียงสลับกัน ก้านใบย่อยมีใบย่อย 8-13 คู่ ออกตรงข้ามกัน ใบย่อยเกือบติดก้านแขนง รูปไข่ขอบขนาน ปลายใบกว้างหยักเว้าเล็กน้อย ใบมีขนทั้ง 2 ด้าน ดอกออกเป็นช่อ สีเหลืองสด ฝักกลมยาวค่อนข้างแบนสีดำ ปลายฝักมีติ่งยื่น ภายในมีเมล็ด 1-2 เมล็ด พบตามป่าละเมาะชายทะเล และป่าแล้งทั่วไป
สรรพคุณ	ฝัก-ฝาดสมาน

54. กำแพงเจ็ดชั้น

ชื่อภาษาไทย	กำแพงเจ็ดชั้น
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Salacia chinensis</i> Linn. วงศ์ CELASTRACEAE
ชื่ออื่น	ตะลุ่มนก ตาไก่ น้ำนอง มะต่อม ไก่ หลุมนก
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่มรอเลื้อย ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม รูปรี โคนสอบ ขอบหยักหยาบๆ ดอกออกเป็นกลุ่มหรือช่อสั้นๆ ที่ง่ามใบ โคนก้านดอกมีใบประดับเล็ก ดอกเล็กสีเขียวอมเหลือง กลีบเลี้ยงเล็กมาก โคนติดกันคล้ายจาน ขอบหยัก 5 หยัก กลีบดอก 5 กลีบ รูปไข่ป้อม ผลรี ผลสุกสีแดง มี 1 เมล็ด ค่อนข้างกลม
สรรพคุณ	ราก – แก้ลมอัมพาตทุกษ์ ขับลม รักษาโรคตา บำรุงน้ำเหลือง หัว – รักษาบาดแผลเรื้อรัง รักษาตะมอยหรือตาเดือย เถา – ขับผายลม ขับโลหิตระดู ฟอกโลหิต บำรุงโลหิต บำรุงหัวใจ แก้ไข้ แก้โรคปวดบวมตามข้อ แก้ประดง แก้ซางให้ตาเหลือง แก้ดีพิการ ใบ – แก้มุตกิด ขับโลหิตระดู ขับน้ำคาวปลา ดอก – แก้บิดมูกเลือด ต้น – ขับลม แก้หน้าดีพิการ แก้เสมหะ แก้ไข้ ขับปัสสาวะ

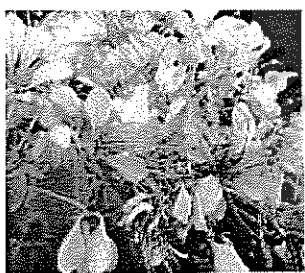

กำแพงเจ็ดชั้น
Salacia chinensis Linn.

55. กุ่มน้ำ

ชื่อภาษาไทย	กุ่มน้ำ
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Crateva magna</i> DC
ชื่ออื่น	รอดะ เหาะเถาะ อำเภอ
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบประกอบแบบนิ้วมือ มีใบย่อย 3 ใบ ร่วงง่าย ใบย่อยรูปใบหอก โคนใบเบี้ยวเล็กน้อย แผ่นใบค่อนข้างหนาเป็นมัน ดอกแบบช่อ ออกที่ยอด ช่อหนึ่งมีหลายดอก กลีบเลี้ยงรูปไข่ ปลายแหลม กลีบดอกสีขาวค่อยๆ เปลี่ยนเป็นสีเหลือง ผลสีนวล รูปรี
สรรพคุณ	ราก – ขับหนอง บำรุงธาตุ ทำลายบุพ โปอันผูกเป็นก้อน แก้ปวดท้อง ขับโลหิตระดู รักษาโรคที่เกี่ยวกับน้ำเหลือง ทำให้ร้อนแดง ขับลม
	เปลือก – แก้สะอึก ขับลม ขับเหงื่อ แก้ในกองลม แก้ริดสีดวง ผอมแห้ง แก้กระษัย ทำให้ร้อนแดง
	กระพี้ – แก้ริดสีดวงทวารหนัก
	แก่น – แก่นิว ขับเหงื่อ ถอนพิษไข้
	ใบ – ขับเหงื่อ ทำให้ร้อนแดง
	ดอก – แก้เจ็บในลำคอ แก้เจ็บตา แก้ตาแดง
	ผล – แก้ไข้

กุ่มน้ำ
Crateva magna DC.

56. กุยช่าย

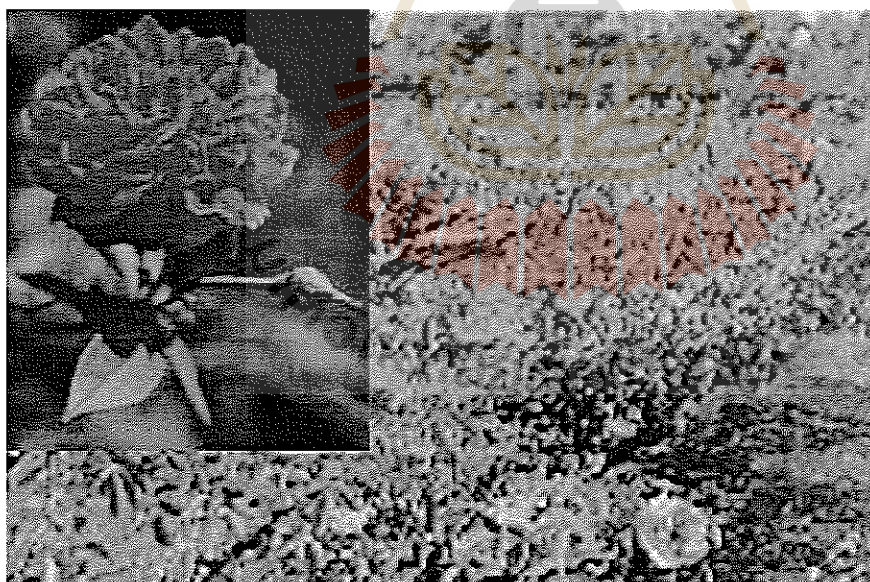
ชื่อภาษาไทย	กุยช่าย
ชื่อภาษาอังกฤษ	Chinese Chives
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Allium tuberosum</i> Rottl. ex Spreng.
	วงศ์ ALLIACEAE
ชื่ออื่น	-
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุก ลำต้นเป็นใบเกล็ดรูปทรงกระบอก เรียวยาว สูง 20-30 ซม. ดอกช่อ ออกที่ซอกใบ ก้านดอกยาว 30-45 ซม. กลีบรวมสีขาว ใบประดับเป็นเยื่อบาง ๆ ผลแห้ง แตกได้ มี 3 พู
สรรพคุณ	ทั้งต้น – ใช้ทั้งต้นกินเป็นผักช่วยขับน้ำมัน

กุยช่าย

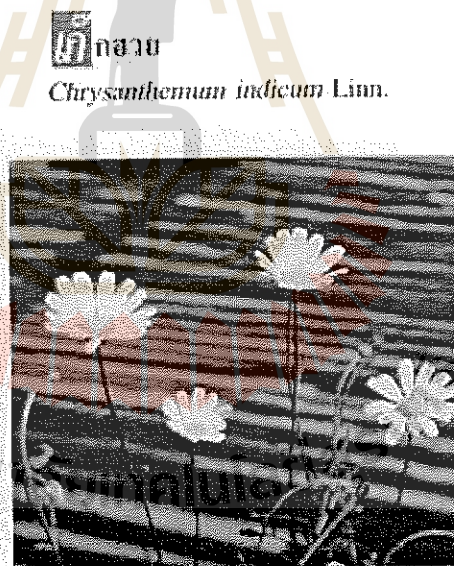
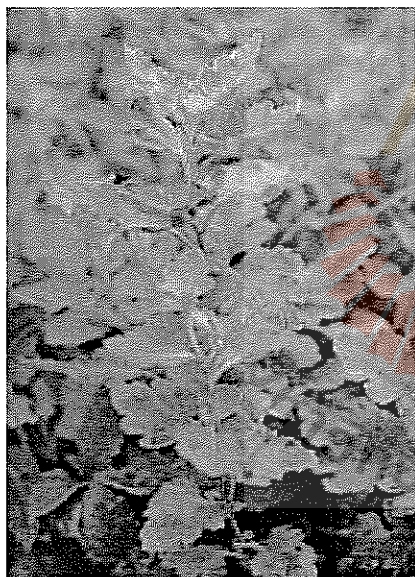
57. กุหลาบมอญ

ชื่อภาษาไทย	กุหลาบมอญ
ชื่อภาษาอังกฤษ	Damask Rose
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Rosa damascena</i> Mill.
	วงศ์ ROSACEAE
ชื่ออื่น	ยี่สุ่น
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม สูง 1-2 เมตร ลำต้นและกิ่งก้านมีหนามแหลม ใบประกอบแบบขนนก เรียงสลับ ใบย่อยรูปไข่ กว้าง 2-4 ซม. ยาว 3-6 ซม. ขอบใบหยักฟันเลื่อย ดอกช่อ ออกที่ปลายกิ่ง ดอกสีชมพู ผลเป็นผลกลุ่ม
สรรพคุณ	กลีบดอกสด - มีน้ำมันหอมระเหย ซึ่งใช้แต่งกลิ่นเครื่องสำอาง น้ำกุหลาบ เป็นส่วนผสมของน้ำดอกไม้เทศ ใช้บรรเทาอาการอ่อนเพลีย และกระวนกระวาย กลีบดอกบำรุงหัวใจ ขับน้ำดี

58. เก๊กฮวย

ชื่อภาษาไทย	เก๊กฮวย
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Chrysanthemum indicum</i> Linn. วงศ์ COMPOSITAE
ชื่ออื่น	เบญจมาศสวน
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ใบสีเขียวสดและมีขนน้อย ขอบใบเว้าลึกและเป็นจักแหลม เส้นผ่าศูนย์กลางช่อดอก 1-2 ซม. ก้านช่อดอกสั้น วงใบประดับรูปรีถึงรูปไข่กลับ ขอบกลีบบางและโปร่งแสง กลีบดอกชั้นดอกรูปลิ้นสีเหลือง ยาวประมาณ 5 มม.
สรรพคุณ	ดอก – แก้อ่อนในกระหายน้ำ ชูกำลัง แก้อ่อนเพลีย แก้ไข้ บำรุงหัวใจ

เก๊กฮวย

Chrysanthemum indicum Linn.

59. เกตุคนาคราช

ชื่อภาษาไทย	เกตุคนาคราช
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Phymatodes scolopandria</i> (Burm.) Ching, Syn.: <i>Pleopeltis Phymatodes</i>
Moore.	วงศ์ POLYPODIACEAE
ชื่ออื่น	เชียงใหม่-ระนอง : เกตุคนาคราช
ถิ่นกำเนิด	ออสเตรเลีย อินเดีย ไทย อินโดนีเซีย
รายละเอียด	ไม้ล้มลุกเนื้ออ่อน อาศัยเกาะตามต้นไม้อื่น ๆ ลำต้นเรียวยาว มีรากออกตาม
ข้อ	ชอบขึ้นตามป่าเบญจพรรณ ดอกสีขาว เหลืองอ่อน
สรรพคุณ	ต้น – ใช้แก้ไอเสบ ปวดบวม ใบสด – ใช้ตำพอกพวกโรคพุพอง หัว – ใช้เป็นยาถอนพิษไข้ พิษไข้กาฬ

60. แกแล

ชื่อภาษาไทย	แกแล
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Maclura cochinchinensis</i> (Lour.) Corner วงศ์ MORACEAE
ชื่ออื่น	แกก้อง สักขี เหลือง แกล แหระเข ช้างงาดอก น้ำเคี้ยว โชะ หนามเข
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม สูง 5 - 10 เมตร มียางขาว ใบเดี่ยว เรียงสลับ เวียนรอบกิ่งรูปวงรี กว้าง 1 - 3.5 ซม. ยาว 2 - 9 ซม. มีหนามแหลมออกตรงซอกใบ 1 อัน ยาวประมาณ 1 ซม. ดอกช่อ ออกที่ซอกใบ แยกเพศ อยู่คนละต้น รูปกลม
ผล เป็นผลรวม	
สรรพคุณ	แก่น - ใช้แก่นแก้ไข้รากสาด แก้ท้องร่วง บำรุงน้ำเหลือง บำรุงกำลัง บำรุงเลือด

แกแล

61. แก้ว

ชื่อภาษาไทย	แก้ว
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Murraya paniculata</i> (Linn.) Jack
	วงศ์ RUTACEAE
ชื่ออื่น	ตะไหลแก้ว จ้าพริก
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่มหรือไม้ต้นขนาดเล็ก สูงได้ถึง 5 เมตร ใบประกอบแบบขนนกชนิดที่มีใบย่อย 1 ใบ ใบย่อยมี 7-9 ใบ ใบย่อยยาว กว้าง 1-1.5 ซม. ดอกออกเป็นช่อสั้นๆ ที่ปลายกิ่ง ดอกสีขาวมี 5 กลีบ หอม ผลรี รูปไข่ ผลสุก สีแดง ออกดอกตลอดปี
สรรพคุณ	ใบ - ใช้เป็นยาขับพยาธิตัวตืด เคี้ยวอมแก้ปวดฟัน แก้บิด และท้องเสีย

62. แก้วเจ้าจอม

ชื่อภาษาไทย	แก้วเจ้าจอม
ชื่อภาษาอังกฤษ	Lignum vitae
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Guaiacum officinale</i> Linn.
	วงศ์ ZYGOPHYLLACEAE
ชื่ออื่น	-
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ต้น เปลือกต้นสีเทาเข้ม กิ่งอ่อนค่อนข้างแบน ใบประกอบแบบขนนกปลายคู่ มีใบย่อย 2-3 คู่ เรียงตรงข้ามกัน ใบย่อยไม่มีก้าน ดอกเดี่ยวออกเป็นกระจุกที่ยอด 3-4 ดอก สีฟ้าอมม่วงและจะซีดลงเมื่อใกล้โรย กลีบเลี้ยง 5 กลีบ มีขนประปราย กลีบดอก 5 กลีบ ผลแห้งแตกรูปหัวใจกลับ มีครีบ 2 ข้าง สีส้ม เมล็ดรูปรี สีน้ำตาล
สรรพคุณ	เนื้อไม้ – ขับเหงื่อ ขับเสมหะ ยาระบาย ฝาดสมาน

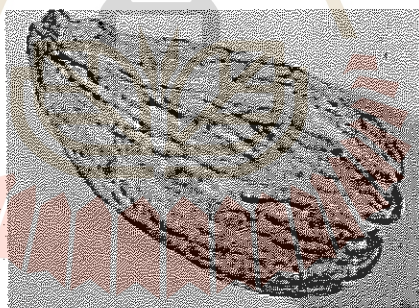

63. โกโก้

ชื่อภาษาไทย	โกโก้
ชื่อภาษาอังกฤษ	Cocoa
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Theobroma cacao</i> Linn. วงศ์ STERCULIACEAE
ชื่ออื่น	โคโค
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้น ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนานแกมไข่กลับ ดอกเดี่ยวหรือออกเป็นกระจุกที่ลำต้นและกิ่งก้าน กลีบดอกสีขาวแกมเหลือง เกสรตัวผู้ที่เป็นหมันสีม่วงเข้ม ปลายยอดสีขาว ผลสดรูปไข่แกมกระสวย ผิวขรุขระ เมื่อสุกสีม่วงหรือเหลือง เมล็ดรูปกระสวย สีน้ำตาล
สรรพคุณ	เมล็ด - ทำให้กล้ามเนื้อคลายตัว ขับปัสสาวะ ทำให้กล้ามเนื้อคลายตัว กระตุ้นประสาทส่วนกลาง น้ำมัน (เมล็ด) - ใช้ในการทำยาเหน็บ

โกโก้

Theobroma cacao Linn.

64. โกงกางใบเล็ก

ชื่อภาษาไทย โกงกางใบเล็ก

ชื่อภาษาอังกฤษ Mangrove

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Rhizophora apiculata* Bl. วงศ์ RHIZOPHORACEAE

ชื่ออื่น โกงกาง พังกาทราย พังกาใบเล็ก

ถิ่นกำเนิด -

รายละเอียด ไม้ต้นขนาดใหญ่ มีรากเสริมออกมาเหนือ โคนต้น เปลือกสีเทาคล้ำหรือเทาอมชมพู ใบเดี่ยวเรียงตรงข้ามสลับตั้งฉาก รูปใบรีปลายแหลม โคนรูปกลม แผ่นใบหนา หูใบแคบ ช่อดอกสั้นมาก ออกตามง่ามใบที่ใบร่วงไปแล้ว ดอกตูมรูปไข่ กลีบเลี้ยง 4 กลีบ หนา ปลายแหลม กลีบดอก 4 กลีบ ร่วงง่าย สีเหลืองอมเขียว เกสรเพศผู้ 12 อัน ผลคล้ายรูปไข่กลับ สีน้ำตาล เมล็ดงอกได้ ขณะที่ผลยังติดอยู่กับต้น

สรรพคุณ เปลือกต้น – แก้ท้องร่วง แก้อาเจียน ชะล้างบาดแผลเรื้อรัง แก้พิษสาร แก้บิดห้ามโลหิต แก้เบาหวาน แก้ไข้

ใบ, ผล – แก้เบาหวาน

โกงกางใบเล็ก
Rhizophora apiculata Bl.

65. โกงฐกระดูก

ชื่อภาษาไทย	โกงฐกระดูก
ชื่อภาษาอังกฤษ	Costus
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Saussurea lappa</i> Clark วงศ์ COMPOSITAE
ชื่ออื่น	-
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	เป็นไม้ล้มลุก อายุหลายปี ลำต้นมีขนปกคลุม ใบใหญ่ โดยมีก้านซึ่งมีปีก ใบมีขนปกคลุม ขอบใบหยัก ดอกออกเป็นกระจุก ไม่มีก้าน ออกด้านข้างหรือที่ปลาย มีใบประดับสีม่วง รูปไข่แกมหอก ปลายแหลม แข็ง ผลเป็นรูปโค้ง มีขนปกคลุม
สรรพคุณ	ราก – แก้ลมในกองเสมหะ เปลือกราก – แก้ลมวิงเวียน หน้ามืด ตาลาย ขับลมในลำไส้ แก้โรคโลหิตจาง

 โกงฐกระดูก

Saussurea lappa Clark

66. โกงฐจุฬาลำพา

ชื่อภาษาไทย โกงฐจุฬาลำพา

ชื่อภาษาอังกฤษ Mugwort

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Artemisia vulgaris* Linn.

วงศ์ COMPOSITAE

ชื่ออื่น -

ถิ่นกำเนิด -

รายละเอียด เป็นพันธุ์ไม้ล้มลุก โคนต้นมีราก เป็นเหง้าติดพื้นดินหรืออยู่บนดิน กิ่งก้านแตก รากออกมาก ใบออกเรียงสลับ ลักษณะใบหยักเป็นซี่ 2-3 ซี่ ปลายใบแหลม ใบเรียบเกลี้ยง ดอกออกเป็นช่อตั้งตรง ที่ปลายยอด มีขนาดเล็ก กลีบดอกมีต่อม โคนดอกเชื่อมติดกัน ปลายหยักแฉก 2-3 แฉก เมล็ดรูปไข่

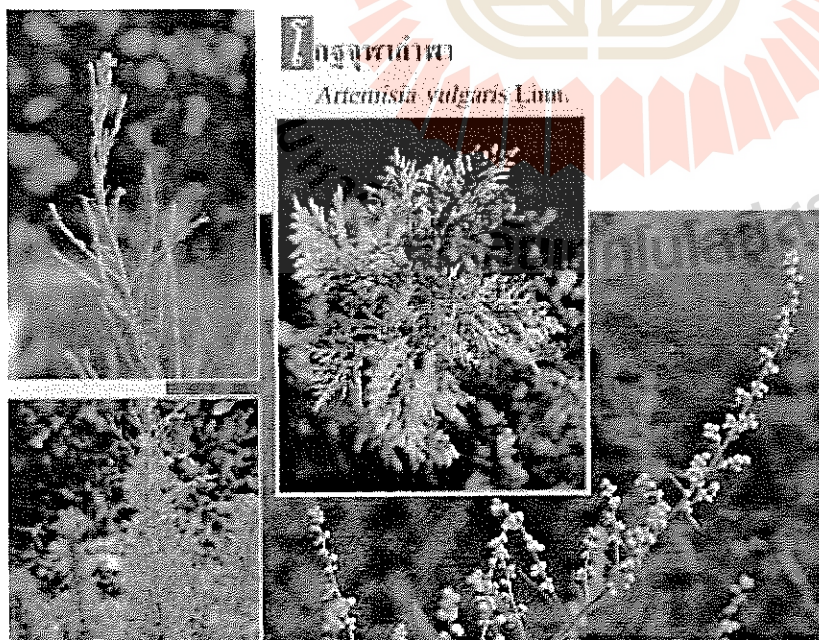
สรรพคุณ ราก – ขับพยาธิ รักษาโรคลม

ลำต้น – ขับเสมหะ แก้หืด แก้ไข้เจ็ยง ไข่จับสัน ไข่เรื้อรัง ไข่รากสาด ประคอง ไข่

เพื่อเสมหะ ไอ

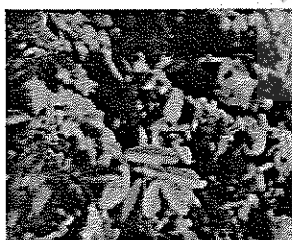
ใบ – ขับลม ขับระดู บิบบมดลูก รักษากลากเกลื้อน ขับน้ำเหลือง แก้ปวดศีรษะ

ดอก – ขับเสมหะ แก้หืด

67. ขนหนอน

ชื่อภาษาไทย	ขนหนอน
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Bridelia tomentosa</i> Bl. วงศ์ EUPHORBIACEAE
ชื่ออื่น	กระป้อ สีฟันกระป้อ มะแก สามพันตา
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม หรือ ไม้ยืนต้นขนาดเล็ก ใบเดี่ยว เรียงสลับในระนาบเดียวกัน ตัวยาวรูปรีหรือรูปไข่กลับ ปลายใบมนหรือแหลม ขนาดยาว 3-12 ซม. กว้าง 1-5 ซม. ผิวใบด้านหลังมีขนเล็กๆ ละเอียดปกคลุม ก้านใบสั้น ดอกออกเป็นกระจุกตามซอกใบ ดอกเล็ก มีดอกเพศผู้และเพศเมียในกระจุกเดียวกัน ผลรูปกลมขนาดเล็กสีเขียว ต่อมาเปลี่ยนเป็นดำภายในมี 2 เมล็ด พบตามที่ชุ่มชื้นริม น้ำ ป่าละเมาะ ป่าชายทะเล
สรรพคุณ	ใบ-ผสมกับพืชสมุนไพรชนิดอื่น แช่ (infused) เอน้ำดื่ม แก้ปวดท้อง แก้ไข้ ปรุงยาต้ม แก้โรคลำไส้ ราก-เป็นยาภายหลังคลอด ทั้งต้น-เป็นพิษ

68. ขนุน

ชื่อภาษาไทย	ขนุน
ชื่อภาษาอังกฤษ	Jackfruit
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Artocarpus heterophyllus</i> Lamk.
	วงศ์ MORACEAE
ชื่ออื่น	ขะนู ขะเนอ ซี้คี่ย นะขวยชะ นากอเนน ปะหน้อย มะหนุน ล้าง หมักหมี่ หมากกลาง
ถิ่นกำเนิด	อินเดีย
รายละเอียด	ไม้ต้นขนาดใหญ่ ทรงพุ่มรูปทรงกระบอก ใบมันและหนา ช่อดอกตัวผู้และช่อดอกตัวเมียแยกกันแต่อยู่บนต้นเดียวกัน ผลใหญ่มีหลายขนาด รอบผลมีหนามสั้นๆ ขนุนมีหลายพันธุ์ ชอบที่ดอน
สรรพคุณ	ราก – แก้โรคผิวหนัง รักษามะเร็ง แก้ท้องเสีย บำรุงเลือด แก้กามโรค แก่น – สมานแผล บำรุงกำลัง บำรุงเลือด แก้กามโรค ระวังพิษร้อน สมานลำไส้ ใบ – แก้ปวดหู หูเป็นน้ำหนวก แก้แผลมีหนองเรื้อรัง ผลดิบ – แก้ท้องเสีย ฝาดสมาน ผลสุก – เป็นยาระบาย แก้กระหายน้ำ เมาสุรา บำรุงกำลัง และช่วยย่อย ไส้ใน – แก้ตกเลือดในทวารเบาของสตรี เมล็ด – บำรุงน้ำมันในสตรีหลังคลอด แก้ปวดท้อง บำรุงร่างกาย บำรุงกำลัง ยาง – ทาแผลบวมอักเสบ แผลมีหนองเรื้อรัง แก้ต่อมน้ำเหลืองอักเสบที่เกิดจากแผลมีหนองที่ผิวหนัง

ข ุน

Artocarpus heterophyllus Lamk.

69. ขมิ้น

ชื่อภาษาไทย ขมิ้น

ชื่อภาษาอังกฤษ Turmeric

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma longa* Linn.

วงศ์ ZINGIBERACEAE

ชื่ออื่น ขมิ้นแกง ขมิ้นชัน ขมิ้นหยอก ขมิ้นหัว ขมิ้น คายอ สะยอ หมิ้น

ถิ่นกำเนิด -

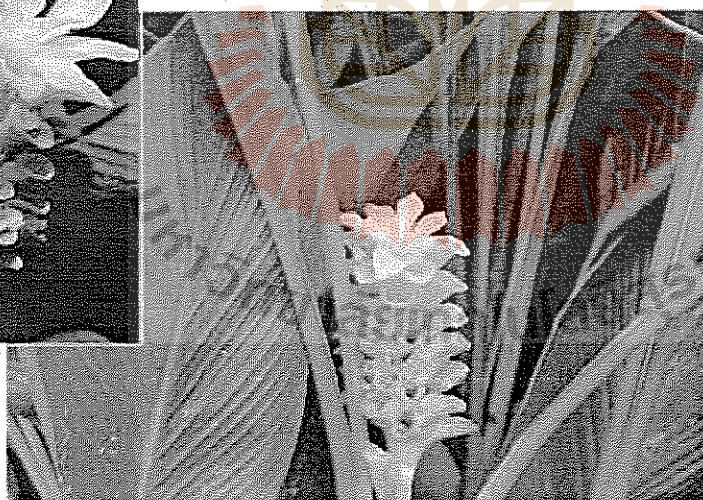
รายละเอียด ไม้ล้มลุก มีเหง้าใต้ดิน เนื้อในสีเหลือง มีกลิ่นหอม ใบออกเป็นรัศมีติดผิวดิน ดอกออกเป็นช่อ ใบประดับสีเขียวอ่อนๆ รูปหอกเรียงซ้อนกัน ใบประดับ 1 ใบมี 2 ดอก กลีบเลี้ยงเชื่อมติดกันเป็นรูปท่อ มีขน กลีบดอกสีขาว เกสรผู้คล้ายกลีบดอก มีขน อับเรณูอยู่ที่ใกล้ๆ ปลาย ท่อ เกสรเมียเล็ก ยาว ยอดเกสรเมียรูปปากแตร กลีบเลี้ยง 3 ช่อ แต่ละช่อมีไข่อ่อน 2 ใบ

สรรพคุณ แก้โรคผิวหนัง แก้ผิวหนังเป็นผื่นคัน แก้ผิวหนังพุพอง สมานบาดแผลมีน้ำเหลือง ทาแก้คัน รักษาโรคกลากเกลื้อน แก้อาการตกเลือด แก้บาดแผล แก้ไข้ท้องมาน

กับ

Curcuma longa Linn.

70. ขมิ้นอ้อย

ชื่อภาษาไทย ขมิ้นอ้อย
 ชื่อภาษาอังกฤษ Shoti, Zedoary
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Curcuma zedoaria* Roscoe
 วงศ์ ZINGIBERACEAE

ชื่ออื่น ละเมียด

ถิ่นกำเนิด -

รายละเอียด พืชล้มลุก เหง้าจะลอยขึ้นมาเหนือพื้นดินในขณะที่ถึงหน้าแล้ง ใบแห้งลงหัวทำให้บางครั้งเรียกว่าขมิ้นหัวขึ้น เนื้อในเหง้าสีอ่อนกว่าขมิ้นชัน

สรรพคุณ แก้พิษไข้ ครั่นเนื้อครั่นตัว รักษาฝีไส้ แก้โลหิต แก้ลม แก้บวม แก้เสมหะ แก้ฝี่ แก้กามขโมยทำให้ตาฟาง ลดกรดในกระเพาะอาหาร ขับน้ำเหลือง แก้ขัดเบา แก้ระดูขาวตกหนัก ฟอกเลือด แก้ท้องมาน สมานแผล แก้หนองใน ขับน้ำคาวปลา รีดนมลูก แก้กระหายน้ำ แก้เจ็บตามกระดูก

ขมิ้นอ้อย
Curcuma zedoaria Roscoe

71. ขยันทัน

ชื่อภาษาไทย ขยันทัน

ชื่อภาษาอังกฤษ -

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Bauhinia strychnifolia* Craib

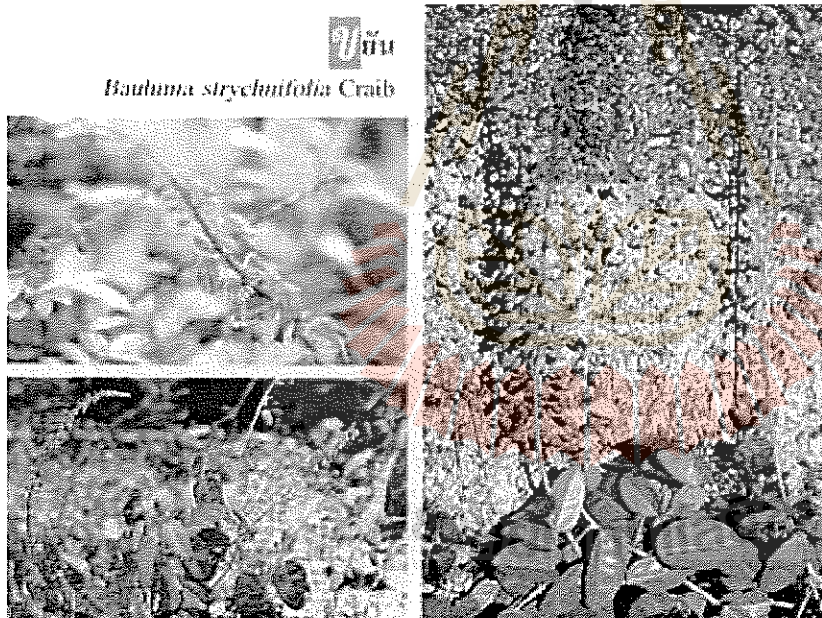
วงศ์ LEGUMINOSAE

ชื่ออื่น สยาน

ถิ่นกำเนิด -

รายละเอียด ไม้เถา ใบเรียบ รูปขอบขนานแกมรูปไข่ ปลายใบมน ช่อดอกออกที่ปลาย ช่อดอกสีแดง แกนมีขน ก้านดอกมีขน และมีใบประดับ กลีบเลี้ยงรูปถ้วย กลีบดอกสีแดง ผลเป็นฝัก ภายในมี 7-8 เมล็ด

สรรพคุณ เปลือก, ต้น - แก้ท้องเสีย ฝาดสมาน

72. ขลุ่

ชื่อภาษาไทย	ขลุ่
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Pluchea indica</i> (Linn.) Less. วงศ์ ASTERACEAE
ชื่ออื่น	หนวดจั่ว หนวดจั่ว หนวดจั่ว หนวดจั่ว
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม สูง 1-2.5 เมตร ชอบขึ้นในที่ชื้นและ ใบบดียว เรียงสลับ รูปไข่กลับ กว้าง 1-5 ซม. ยาว 2.5-10 ซม. ขอบใบหยักซี่ฟันห่างๆ ดอกช่อ ออกที่ยอดและซอกใบ กลีบดอกสีม่วง ผลแห้ง ไม่แตก
สรรพคุณ	ต้น - ใช้ทั้งต้นต้มน้ำกินเป็นยาขับปัสสาวะ แก้เบาหวาน การทดลองในสัตว์และคนปกติ พบว่ายาขับปัสสาวะแผนปัจจุบัน (hydrochlorothiazide) และมีข้อดีคือ สูญเสียเกลือแร่ น้อยกว่า นอกจากนี้ยังใช้ต้มน้ำอาบแก้คันคัน ใบ - นำคั้นใบสดรักษาโรคผิวหนังด้วย

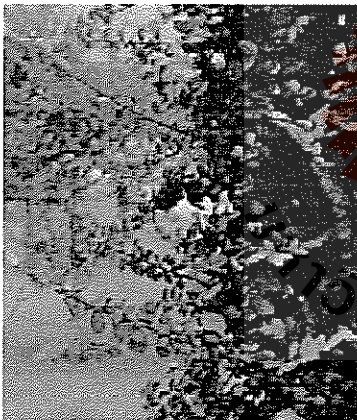
73. ขอบชะนาง

ชื่อภาษาไทย	ขอบชะนาง
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Pouzolzia pentandra</i> J. J. Bennett
	วงศ์ URTICACEAE
ชื่ออื่น	ตอสีเพาะเกลด ตอสียาเก้อ เปลือกมันดิน หญ้าหนอนตาย
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุก เลื้อยตามผิวดิน ใบเดี่ยว เรียงตรงข้าม 000ใบขอบชะนางขาวรูปไข่ สีเขียวอ่อน ส่วนใบขอบชะนางแดงรูปใบหอก หลังใบสีเขียวแกมน้ำตาล ท้องใบสีม่วงแดง ดอกช่อ ออกเป็นกระจุกที่ซอกใบ แยกเพศ ผลเป็นผลแห้งไม่แตก
สรรพคุณ	แก้พิษ เบื่อพยาธิตานซาง แก้ผอมเหลือง แก้ริดสีดวง บำรุงประสาท แก้หนองใน ขับระดูขาว ขับปัสสาวะ

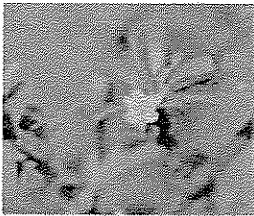
74. ข่อย

ชื่อภาษาไทย	ข่อย
ชื่อภาษาอังกฤษ	Siamese rough-bush
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Streblus asper</i> Lour
ชื่ออื่น	[เลย: ส้มพอ] [ภาคใต้: กระซิด] [กะเหรี่ยง กาญจนบุรี: ทองชะแน] [เขมร: สะนาย]
ถิ่นกำเนิด	อินเดีย ประเทศจีนตอนใต้ ตะวันออกของหมู่เกาะฟิลิปปินส์ มาเลเซีย พม่า ไทย
รายละเอียด	ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบค่อนข้างกลม ดอกเล็กเป็นช่อสีขาว ลูกกลม เมล็ดโตขนาดเมล็ดพริกไทยอ่อน มีเกิดทั่วไป ตามพื้นที่ราบ พบตามป่าเบญจพรรณ หัวไร่ปลายนา นิยมนำมาปลูกเป็นรั้วบ้าน
สรรพคุณ	เมล็ด เปลือก-มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อในปากและทางเดินอาหาร เปลือก-คั้นกับน้ำ รับประทานแก้ไข้ แก้บิด แก้ท้องเสีย และรักษามะเร็ง

75. ข่อยจีน

ชื่อภาษาไทย	ข่อยจีน
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Ehretia microphylla</i> Lamk.
	วงศ์ BORAGINACEAE
ชื่ออื่น	ชახกเกี้ยน ชาญวน ชาญี่ปุ่น
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม ใบเดี่ยว เรียงเวียนในกิ่งอ่อน ส่วนในกิ่งแก่จะออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 2-3 ใบ ก้านใบสั้น ทั่วไปรูปไข่กลับ ปลายใบหยัก 3-5 หยัก ผิวใบด้านบนเขียวเข้มเป็นมันเงา มีขนเส้นเล็ก ๆ สอดตามคุ่มสีเขียวบนผิวใบ ดอกออกเป็นช่อ ตามซอกใบ 1-7 ดอก ดอกเล็กสีขาว กรวยดอกสั้นกลีบดอก 5 กลีบ ผลกลมสีเขียว เมื่อแก่เปลี่ยนเป็นสีแดง พบปลูกเป็นไม้ประดับตามบ้านเรือน
สรรพคุณ	ราก – ประยาคมสำหรับสตรีหลังคลอด ใบ – ขับเหงื่อ แก้ท้องร่วง แก้ไอ

76. ขี้ดมอญ

ชื่อภาษาไทย ขี้ดมอญ

ชื่อภาษาอังกฤษ Common sida, Cuba jute

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Sida rhombifolia* Linn.

วงศ์ MALVACEAE

ชื่ออื่น หญ้าขี้ด หญ้ายุ่งปิดแม่่ม่าย

ถิ่นกำเนิด -

รายละเอียด พืชใบเลี้ยงคู่ พบอยู่ตามป่าทั่วไป เป็นไม้พุ่มลำต้นตั้งตรงมีกิ่งก้านสาขา ปลายใบแหลมหรือมน ใต้ใบมีขน ขอบใบหยัก ดอกเป็นดอกเดี่ยวออกระหว่างใบ กลีบเลี้ยงสีเขียว กลีบดอกสีเหลือง ผลค่อนข้างเรียบหรือบางครั้งย่น

สรรพคุณ แก้อาเจียน แก้ไข้พิษโลหิต เสมหะ แก้สะอึก แก้พิษหัด เหือด สุกใส หลบเข้าข้างใน แก้ศีฬิการ แก้ไข้ตัวร้อน บำรุงกำหนด แก้กามตายดั้น

ขี้ดมอญ
Sida rhombifolia Linn.

77. จันทองพยาบาท

ชื่อภาษาไทย จันทองพยาบาท

ชื่อภาษาอังกฤษ -

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Suregada multiflorum* Baill.

วงศ์ EUPHORBIACEAE

ชื่ออื่น กระดุก ขยายปลูก ขนุนคง ขอบนางนั้ง ขันทสกร ช้องรำพัน น้ำจันทอง มะดุก

หมายดุก ข้าวตาก ขุนทอง คุณทอง ดุกไพร ดุกไม เหมือนโรค ดุกหิน ดุกไหล ทูเรียนป่าไฟ ป่า

ช้าหมอง ยางปลอก มะดุกคง ฮ่อสะพานควาย มะดุกเลี่ยม

ถิ่นกำเนิด -

รายละเอียด ไม้ยืนต้น สูง 4-15 เมตร ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนาน กว้าง 3-6 ซม. ยาว 9-14 ซม. ดอกช่อ ออกที่ซอกใบ แยกเพศอยู่คนละต้น กลีบดอกสีนวล ผลแห้ง แตกได้ รูปกลม

สรรพคุณ เนื้อ ไม้ ใช้แก้ลมพิษ แก้กาม โรค

เปลือกต้น - เป็นยาแก้โรคผิวหนังกลากเกลื้อน นอกจากนี้ ยังใช้เป็นยาบำรุงเหงือก ทำให้ฟันทน ขาดายและฆ่าพยาธิ

จันทองพยาบาท

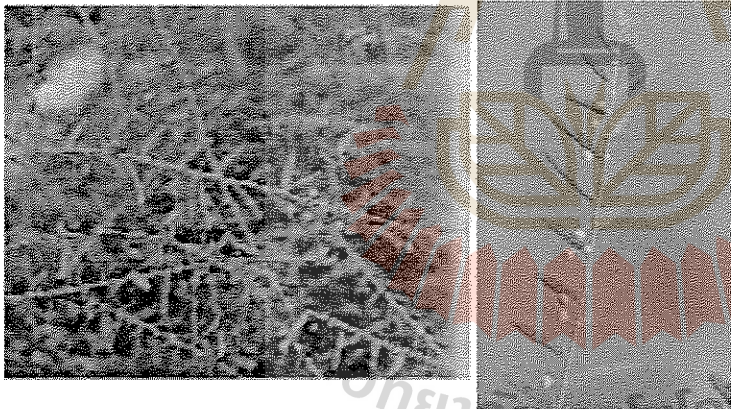
78. ขาไก่

ชื่อภาษาไทย	ขาไก่
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Justicia ventricosa</i> Wall.
	วงศ์ ACANTHACEAE
ชื่ออื่น	เถียงพร้าวดำ บัวฮาดดา บัวลาดำ สันพร้าวหอม สันพร้าวอมฤ
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุก ใบมน หยาบ มีใบประดับ ดอกสีขาว มีจุดสีกุหลาบ
สรรพคุณ	ใบ - พอกแผลคูดพิษแมลงกัดต่อย แก้ไข้ ถอนพิษไข้ ชูกำลัง บำรุงหัวใจ ต้น - แก้พิษไข้หัวผื่นคัน แก้ลมวิงเวียน แก้โรคผิวหนังทุกชนิด ถอนพิษภายใน แก้พิษฝีดาษ ฝั้ทั้งปวง เป็นยาตัดราก ลูก - ขับโลหิตระดู

79. ขางอำเภอ

ชื่อภาษาไทย	ขางอำเภอ
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Phyllanthus virgatus</i> Forst.f. วงศ์ EUPHORBIACEAE
ชื่ออื่น	ลูกใต้ใบ แพงคำห้อย
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุก ปลายยอดลำต้นแบน ตอนโคนลำต้นเป็นเนื้อไม้แข็งเล็กน้อย ใบเดี่ยว เรียงสลับ กิ่งมักกางเอนออกจากลำต้น ตัวใบรูปหอก โคนใบมน ปลายใบแหลม ดอกออกเดี่ยวๆ หรือเป็นกระจุกตามซอกใบ ผลกลมแป้น ผิวเป็นปุ่มขรุขระเมล็ดเล็ก มีปุ่มขรุขระ พบตามริมทาง ที่รกร้างทั่วไป
สรรพคุณ	ใบ – บดเป็นผง แก้วแผลที่ตา เป็นส่วนผสมในการปรุงยาทาแก้หิดในเด็ก ราก – ทาแผลบวมเป็นหนองที่เต้านม

80. ข่า

ชื่อภาษาไทย ข่า

ชื่อภาษาอังกฤษ -

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Alpinia nigra* (Gaertn.) B. L. Burtt

วงศ์ ZINGIBERACEAE

ชื่ออื่น ข่าหยวก ข่าหลวง

ถิ่นกำเนิด -

รายละเอียด ไม้ล้มลุก สูง 1.5-2 เมตร เหง้ามีข้อและปล้องชัดเจน ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปใบหอก รูปวงรีหรือเกือบขอบขนาน กว้าง 7-9 ซม. ยาว 20-40 ซม. ดอกช่อ ออกที่ยอด ดอกย่อยขนาดเล็ก กลีบดอกสีขาว โคนติดกันเป็นหลอดสั้น ๆ ปลายแยกเป็น 3 กลีบ กลีบใหญ่ที่สุดมีริ้วสีแดง ใบประดับรูปไข่ ผลแห้ง แตกได้ รูปกลม

สรรพคุณ เหง้าสด ตำผสมกับเหล้าโรง ใช้ทารักษาโรคผิวหนังที่เกิดจากเชื้อรา เช่น กลากเกลื้อน สารที่ออกฤทธิ์คือน้ำมันหอมระเหย และ acetoxychavicol acetate

เหง้าอ่อน - ต้มเอาน้ำดื่ม บรรเทาอาการท้องอืด ท้องเฟ้อ และขับลม ข่าไม่มีฤทธิ์ก่อกลายพันธุ์และไม่เป็นพิษ

81. ข่าใหญ่

ชื่อภาษาไทย ข่าใหญ่

ชื่อภาษาอังกฤษ

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Alpinia siamensis* K. Schum. วงศ์ ZINGBERACEAE

ชื่ออื่น กัญจกโรหิตินิ ข่า

ถิ่นกำเนิด

รายละเอียดไม้ล้มลุกเนื้ออ่อน ใบคล้ายสาธุหวั ข่าพวกเร่ว กะลา กะวาน ลงหัวเป็นปล้องๆ แฉงยาว
ติดพืดไป มีสีเขียวอวบน้ำ ลำต้นเป็นก้านกลมแข็ง ใบแข็งหนาเส้นใบถี่ มีดอกออกจากกอขึ้นไปเป็นช่อ
ใหญ่ สีแดง ม่วงประเป็นจุดๆ ลูกกลม

สรรพคุณเหง้า - แก้พิษ แก้โรคลม แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ จุกเสียด ขับลมในลำไส้ แก้คลื่นเหียน

อาเจียน แก้ฟกบวม ขับเลือดเน่าเสีย แก้เสมหะ แก้เหน็บชา

ต้น - แก้บิดอันทกโลหิต

ใบ - รักษากลากเกลื้อน

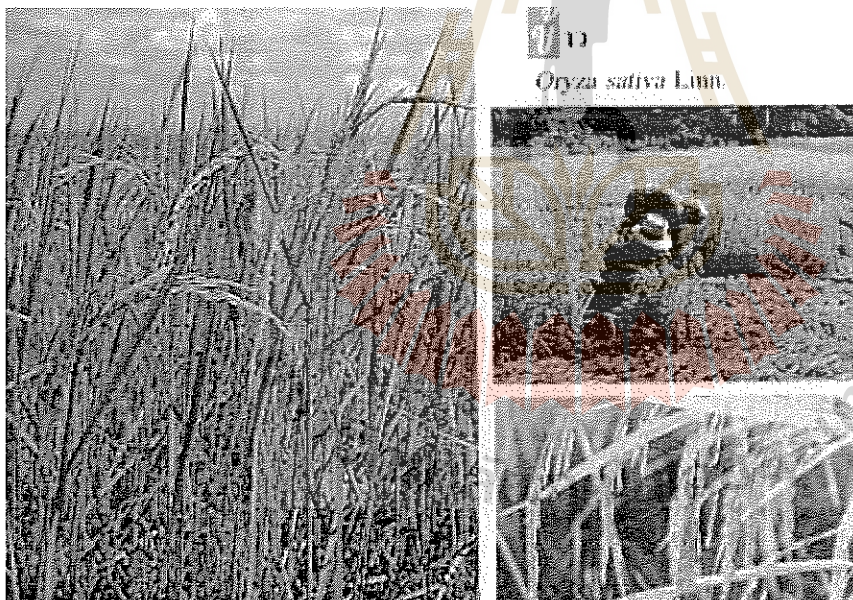
ดอก - แก้เกลื้อนใหญ่ เกลื้อนน้อย

 ข่าใหญ่
Alpinia siamensis
K. Schum.

82. ข้าว

ชื่อภาษาไทย	ข้าว
ชื่อภาษาอังกฤษ	Rice
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Oryza sativa</i> Linn. วงศ์ GRAMINEAE
ชื่ออื่น	ข้าวไข่แมงดา ข้าวคอแรง ข้าวจ้าว ข้าวหนึ่ง ข้าวเหนียว ข้าวเหนียวปั่ว
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	พืชล้มลุก ขึ้นเป็นกอ ลำต้นกลวงและเป็นข้อ ช่อดอกรวมเรียกว่ารวงข้าว เมล็ดอ่อนมีสีเขียว เมื่อโตเต็มที่มีสีเหลืองทอง
สรรพคุณ	แก้โรคน้ำเมา บำรุงกำลัง ถอนพิษต่างๆ แก้โรคหืด แก้ท้องอืด ท้องเฟ้อ แก้อาเจียนเป็นเลือด เลือดกำเดาออก แก้ตาแดง แก้คลื่นไส้ แก้ตับอักเสบ แก้โรคปัสสาวะมีหนอง แก้บิดถ่ายเป็นเลือด แก้ปวดเอว บำรุงม้าม เป็นยาระบาย

83. ข้าวโพด

ชื่อภาษาไทย ข้าวโพด

ชื่อภาษาอังกฤษ Corn

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Zea mays* Linn.

วงศ์ GRAMINEAE

ชื่ออื่น ข้าวแซ่ ข้าวสาลี ปือเคสะ โปด สาลี

ถิ่นกำเนิด -

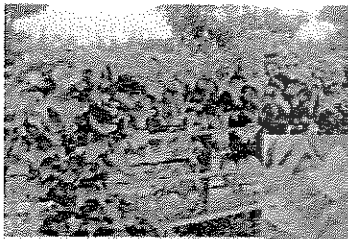
รายละเอียด เป็นพรรณไม้จำพวกหญ้า ลำต้นตั้งตรง ใบเป็นเส้นตรงปลายแหลม ดอกเพศผู้และดอกเพศเมียอยู่ในต้นเดียวกัน ดอกเพศผู้อยู่ที่ส่วนยอดของลำต้น ดอกเพศเมียออกระหว่างกาบของใบและลำต้น ฝักหุ้มด้วยกาบบางหลายชั้น ฝักอ่อนสีเขียว เมื่อแก่จะเปลี่ยนเป็นสีนวล ผลเป็นฝักทรงกระบอก

สรรพคุณ แก้พิษร้อน แก้โลหิตระดูพิการ แก้ไข้ร้อน ขับปัสสาวะ แก้เนื้องอก รักษาแกมโรคบำรุงกระเพาะอาหาร ฝาดสมาน บำรุงหัวใจ ปอด ระวังอาการคลื่นไส้ อาเจียน แก้พิษตานซาง

84. ข้าวเย็น

ชื่อภาษาไทย	ข้าวเย็น
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Smilax</i> spp.
	วงศ์ SMILACACEAE
ชื่ออื่น	-
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้เถาเนื้อแข็ง เลื้อยพาดพันไปตามพื้นดิน ใบโตสีเขียวเข้ม เถาเป็นหนามแหลมคมเป็นไม้เลื้อยหัวโต ดอกสีขาวฟ้าม่วง
สรรพคุณ	หัว - ใช้แก้ร้อนในกระหายน้ำ น้ำเหลืองเสีย แก้มะเร็ง กุดทะราด กามโรค ประดง เม็ดฝิ่นกันทุกชนิด

ข้าวเย็น

85. ข้าวสารดอกเล็ก

ชื่อภาษาไทย ข้าวสารดอกเล็ก

ชื่อภาษาอังกฤษ -

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Raphistemma hooperianum* (Bl.) Decne

วงศ์ ASCLEPIADACEAE

ชื่ออื่น เมื่อยสาร

ถิ่นกำเนิด -

รายละเอียด ไม้เถาเลื้อย ลำต้นเรียวเล็ก มีน้ำยางขาว ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ทั่วไปรูปไข่หรือรูปหัวใจ เนื้อใบบาง ดอกออกเป็นช่อดอกรูปกรวย ปลายแยก 5 แฉก แฉกดอกยาวกว่ากรวยดอก กลีบดอกสีขาว มีสีม่วงแต้มที่ปลายกลีบ หรือสีขาวล้วน ต่อมาเปลี่ยนเป็นสีครีมหรือเหลืองอ่อน ผลเป็นฝักรูปไข่ขอบขนาน พบตามที่รกร้างที่ชุ่มชื้น

สรรพคุณ ราก - ทำยาหยอดตา แก้กตาฝ้า ตาแดง ตามัว เข้ายาถอนพิษ ยาเบื่อเมา ทำให้อาเจียน ยาระงับพิษทั้งปวง

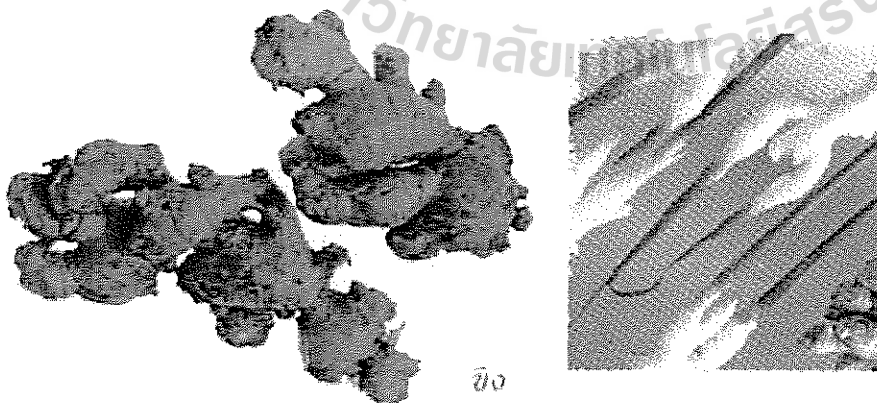
86. ข้าวสาลี

ชื่อภาษาไทย	ข้าวสาลี
ชื่อภาษาอังกฤษ	Bread wheat
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Triticum vulgare</i> Vill.
	วงศ์ GRAMINEAE
ชื่ออื่น	สาลี
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุก ลำต้นมี 6 ปล้อง ใบดัดแบนเรียงสลับ ใบพอมยาวเช่นใบหญ้า ดอกเป็นดอกช่อ ชนิดดอกช่อเชิงลด ช่อดอกย่อยประกอบด้วยดอกย่อย 3-9 ดอก ผลรูปไข่
สรรพคุณ	ไม่ปรากฏสรรพคุณในการใช้เป็นสมุนไพรเดี่ยว

87. จิง

ชื่อภาษาไทย	จิง
ชื่อภาษาอังกฤษ	Ginger
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Zingiber officinale</i> Rosc.
	วงศ์ ZINGIBERACEAE
ชื่ออื่น	จิงแกลง จิงแดง จิงเผือก
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ล้มลุก สูง 0.3-1 เมตร มีเหง้าใต้ดิน เปลือกนอกสีน้ำตาลแกมเหลือง เนื้อในสี นวลมีกลิ่นเฉพาะ แทงหน่อ หรือลำต้นเทียมขึ้นมาจากดิน ใบเดี่ยว เรียงสลับ รูปขอบขนาน แกมใบ หอก กว้าง 1.5-2 ซม. ยาว 15-20 ซม. ดอกช่อ แทงออกจากเหง้า กลีบดอกสีเหลืองแกมเขียว ใบ ประดับสีเขียวอ่อน ผลแห้ง มี 3 พู
สรรพคุณ	เหง้าแก้ท้องและแก้อาเจียน - ตำรายาไทยใช้เป็นยาขับลม ช่วยให้เจริญอาหาร แก้อาเจียน แก้อาเจียน ขับเสมหะและขับเหงื่อ โดยใช้เหง้าสดขนาดนิ้วหัวแม่มือต้มกับน้ำ ผงจิงแห้ง - ชงน้ำดื่ม จากการทดลองกับอาสาสมัคร 36 คน พบว่าผงจิง ป้องกัน การเมาเรือ ได้ดีกว่ายาแผนปัจจุบัน (dimenhydrinate) ในเหง้ามีน้ำมันหอมระเหย ประกอบด้วย menthol, borneol, fenchone, 6-shogaol และ 6-gingerol menthol มีฤทธิ์ขับลม borneol, fenchone และ 6-gingerol มีฤทธิ์ขับน้ำดี ช่วยย่อยไขมัน นอกจากนี้พบว่า สารที่มีรสเผ็ด ได้แก่ 6-shogaol และ 6-gingerol ลดการบีบตัวของลำไส้ จึงช่วยบรรเทาอาการปวดท้องเกร็ง

ช.๐

88. ขี้กาแดง

ชื่อภาษาไทย ขี้กาแดง

ชื่อภาษาอังกฤษ -

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Gymnopetalum integrifolium* Kurz

วงศ์ CUCURBITACEAE

ชื่ออื่น แดง โมป่า มะกาดิน

ถิ่นกำเนิด -

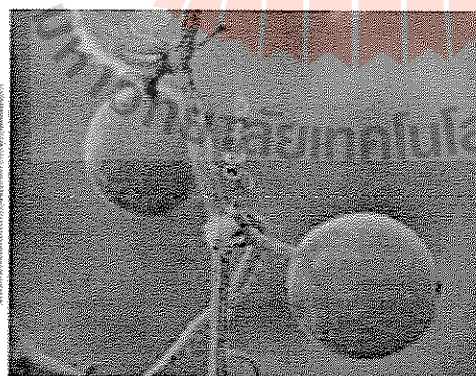
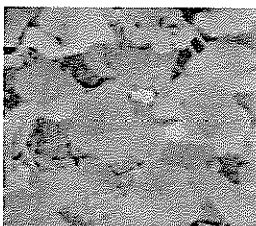
รายละเอียด ไม้เถาเลื้อยเลื้อย หนวดตามลำต้น ปลายแยก 2 แฉก ใบเดี่ยว เรียงเวียน ผิวใบ ด้านหน้าสาก ด้านหลังเส้นใบใหญ่ มองเห็นเป็นตาข่ายเต็มหลังใบ มีขนสั้นๆ จำนวนมาก ขนาดยาว 3-10 ซม. กว้าง 5-15 ซม. ก้านใบยาวมีขน ดอกเพศผู้และเพศเมีย อยู่ในต้นเดียวกัน ทั้งดอกเพศผู้ และเพศเมีย ออกเดี่ยวๆ ตามซอกโคนใบ ดอกเพศเมียขนาดเล็กกว่าดอกเพศผู้ ดอกสีขาว ผลกลม ผิวเรียบ ผลอ่อนสีเขียว มีริ้วสีขาวจางๆ เมื่อแก่สีส้มแดง ภายในมีเมล็ดจำนวนมาก เมล็ดกลมรีมีเยื่อหุ้ม เมล็ดสีเขียวเข้มเกือบดำ พบตามริมทาง ที่ว่างรกร้างทั่วไป ชอบดินทรายและแดดจัด

สรรพคุณ ราก – ลดไข้ แก้อัมพาต ขับโตน

เหง้า – บำรุงธาตุ บำรุงหัวใจ

ต้น – ยาระบาย ขับเสมหะ บำรุงน้ำดี

ผล – ยาถ่ายอย่างแรง ขับพยาธิไส้เดือน

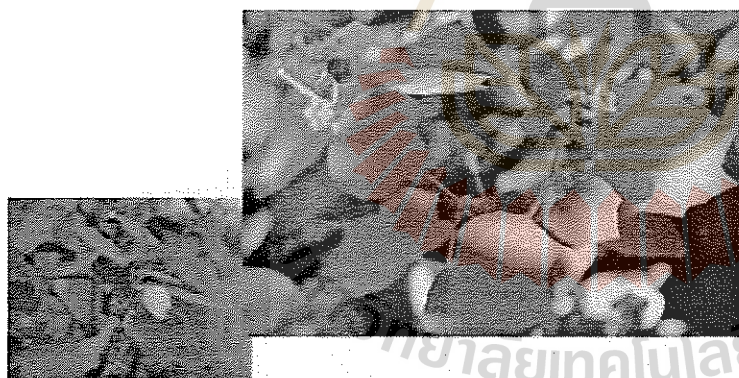
89. ขี้กาตาย

ชื่อภาษาไทย	ขี้กาตาย
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Bryonopsis laciniosa</i> Naud.
	วงศ์ CUCURBITACEAE
ชื่ออื่น	-
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้เลื้อยมีรากใหญ่ ลำต้นสีเขียวเข้ม มีปล้องยาว ดอกสีเหลืองอ่อน ดอกเพศผู้ ตั้งอยู่เป็นกลุ่ม กลุ่มละ 3-6 ดอกเพศเมียเป็นดอกเดี่ยว อยู่ตามซอกใบ กลีบเลี้ยงเป็นรูปถ้วย กลีบ ดอกมี 5 กลีบ ที่ฐานติดกัน ผลเรียบมีลายตามยาวสีน้ำตาลเงินเขียวและขาว
สรรพคุณ	เถา – ขับเสมหะ ผล – เป็นยาถ่าย

90. จี๋ครอก

ชื่อภาษาไทย	จี๋ครอก
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Urema lobata</i> Linn.
	วงศ์ MALVACEAE
ชื่ออื่น	ขมงดง ป่อเส้ง หญ้าอีฐู บอเทอ
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม ขนาดเล็ก มีขนรูปดาวปกคลุมตลอดลำต้น ใบเดี่ยว เรียงเวียน ตัวใบรูปไข่กว้าง ขอบใบจักเป็นซี่เล็กๆ ผิวใบมีขนปกคลุมหนาแน่น ด้านหลังใบเห็นเส้นใบชัดเจน ที่โคนเส้นกลางใบมีตุ่ม 1 ตุ่ม ดอกเดี่ยว หรือเป็นกระจุก 2-3 ดอก ออกตามซอกใบ กลีบดอก 5 กลีบ มีหลายสี เช่น สีชมพูอ่อนและมีสีแดงตรงกลาง สีแดงหรือสีขาว ผลกลมแป้นมี 5 พู แต่ละพูมีเมล็ดรูปไต สีน้ำตาล 1 เมล็ด พบตามริมทาง ที่รกร้างทั่วไป ชอบแดดจัด
สรรพคุณ	ใบ – แก้ท้องเสีย ราก – แก้ปวดท้อง แก้ไข้

91. จี๋ตู่่น

ชื่อภาษาไทย จี๋ตู่่น
 ชื่อภาษาอังกฤษ -
 ชื่อวิทยาศาสตร์ *Helicteres angustifolia* Linn.

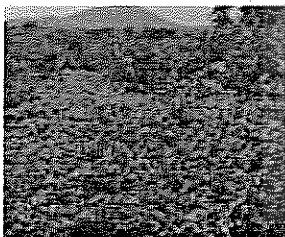
วงศ์ STERCULIACEAE

ชื่ออื่น -

ถิ่นกำเนิด -

รายละเอียด ไม้พุ่ม สูงประมาณ 2 ม. ใบเดี่ยวเรียงสลับ ตัวใบรูปไข่ ปลายใบแหลม โคนใบมน เนื้อใบสองข้างไม่เท่ากัน ขอบใบเรียบหรือเป็นจักตื้นๆ ดอกมีขนาดเล็ก กลีบเลี้ยง 5 กลีบขนาดไม่เท่ากัน กลีบดอกทั้ง 5 กลีบไม่เท่ากันเช่นกัน โดย 2 กลีบ ด้านหน้าจะใหญ่กว่า 3 กลีบที่เหลือทุกกลีบมีรยางค์ตรงโคนกลีบ ผลกลมยาวประมาณ 1-2 ซม. มี 5 พู ขนรูปดาวปกคลุมหนานุ่ม ภายในมีเมล็ดจำนวนมาก พบตามป่าโปร่ง ป่าละเมาะชายทะเล

สรรพคุณ ใบ – ทาแผลฝีหนอง
 ทั้งต้น – ประุงยาต้ม แก้ไข้มาลาเรีย

92. ขี้เหล็ก

ชื่อภาษาไทย	ขี้เหล็ก
ชื่อภาษาอังกฤษ	Cassod Tree, Thai Copper Pod
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Senna Siamea</i> (Lamk.) H.S.Irwin et R.C.Bameby (<i>Cassia siamea</i> Lamk.) วงศ์ FABACEAE
ชื่ออื่น	เหล็กแก่น ขี้เหล็กบ้าน ขี้เหล็กหลวง ขี้เหล็กใหญ่
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้น สูง 10-15 เมตร ใบประกอบแบบขนนก เรียงสลับ ใบย่อยรูปขอบขนาน กว้างประมาณ 1.5 ซม. ยาว 4 ซม. ใบอ่อนมีขนสีน้ำตาลแกมเขียว ดอกช่อ ออกที่ปลายกิ่ง กลีบดอกสีเหลือง ผลเป็นฝัก แบบยาวและหนา
สรรพคุณ	ใบอ่อน, ดอกตูมและแก่น - มีสารกลุ่มแอนทราควิโนนหลายชนิด จึงมีฤทธิ์เป็นยาระบาย ใช้ใบอ่อนครั้งละ 2-3 กำมือ ต้มกับน้ำ 1-1.5 ถ้วย เดิมเกลือเล็กน้อย ดื่มก่อนอาหารเช้าครั้งเดียว นอกจากนี้ยังพบสารซึ่งมีฤทธิ์กดประสาทส่วนกลาง ทำให้อ่อนหลับ โดยใช้วิธีนำมาดองเหล้า ดื่มก่อนนอน

93. เข็มขาว

ชื่อภาษาไทย	เข็มขาว
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Ixora ebarbata</i> Craib วงศ์ RUBIACEAE
ชื่ออื่น	เข็มปลายसान เข็มพระราม เข็มไม้
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่มขนาดเล็กถึงขนาดกลาง ใบเป็นรูปไข่ ขอบใบเรียบ ปลายใบมน ดอกเป็นดอกช่อ มีสีขาว กลิ่นหอมเย็น ก้านดอกยาว ปลายก้านดอกเป็นกลีบเล็กๆ 4 กลีบ
สรรพคุณ	ราก - เจริญอาหาร แก้โรคตา

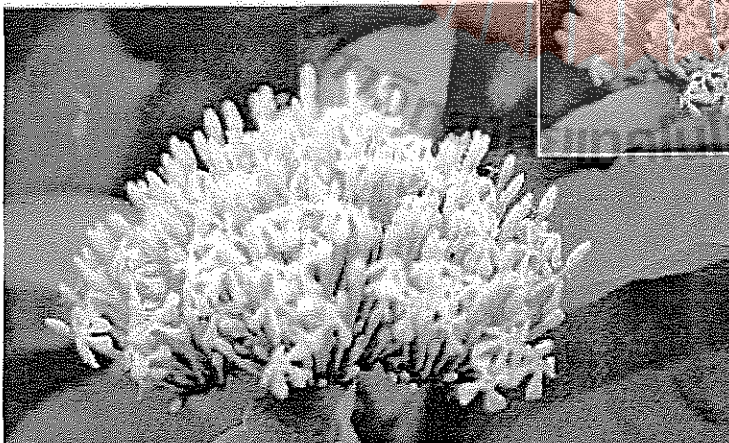

เข็มขาว
Ixora ebarbata Craib

94. เข็มป่า

ชื่อภาษาไทย	เข็มป่า
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Ixora cibdela</i> Craib
	วงศ์ RUBIACEAE
ชื่ออื่น	เข็มคอย เข็มตาไก่ เข็ม โปดสะมา
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบรูปขอบขนานค่อนข้างยาว ปลายใบแหลม โคนใบสอบชิดถึง ช่อดอกเป็นกระจุกสีขาว กลีบดอกเล็กแหลมเรียว เวลาบานกลีบดอกมักจะโค้งงอลงข้างล่าง
สรรพคุณ	ราก – แก้เสมหะในท้อง แก้เสมหะในทรวงอก แก้ฝีในท้อง แก้ไอเจ็บคอ แก้
วันโรค	เปลือก – แก้แมงดาเรืองเข้าหู ใบ – แก้พยาธิ แก้ลักกะปิด ดอก – แก้โรคนตา ลูก – แก้ริดสีดวงจมูก

เข็มป่า
Ixora cibdela Craib

95. ไข่มด

ชื่อภาษาไทย ไข่มด

ชื่อภาษาอังกฤษ -

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Pilea microphylla* (L.) Liebm.

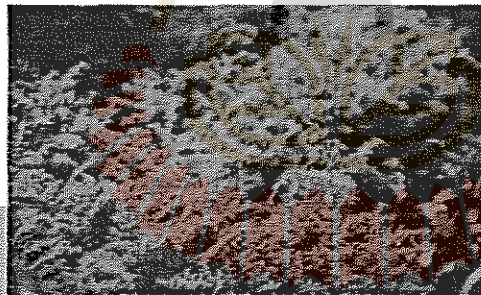
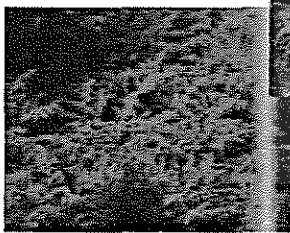
วงศ์ URTICACEAE

ชื่ออื่น -

ถิ่นกำเนิด -

รายละเอียด ไม้ล้มลุก ลำต้นอวบน้ำอบบางใส ผิวเกลี้ยง ใบเดี่ยว ออกตรงข้าม ขนาดไม่เท่ากัน ตัวใบรูปไข่ขนาดเล็ก ผิวใบเรียบเป็นมัน ด้านบนสีเขียวเข้ม ด้านล่างสีอ่อนกว่า ขอบใบเรียบ ช่อดอกออกตามซอกใบเป็นกระจุก แต่ละช่อมี 3-5 ดอก ดอกเล็กและแยกเพศ ดอกเพศผู้มีกลีบดอก 4 กลีบ สีเขียว ดอกเพศเมีย มีกลีบดอก 3 กลีบ ผลรูปไข่ค่อนข้างแบนเล็ก ภายในมีเมล็ด 1 เมล็ด พบตามกำแพงเก่าๆ ชื้น ๆ กระจาย ต้น ไม้ริมสนามหญ้าและที่รุ่มชื้นทั่วไป

สรรพคุณ ทั้งต้น – ตำกับกระเทียมและเกลือ เป็นยาพอก ช่วยขับพยาธิในเด็ก ทำยาขงจับปีศาจ

วิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

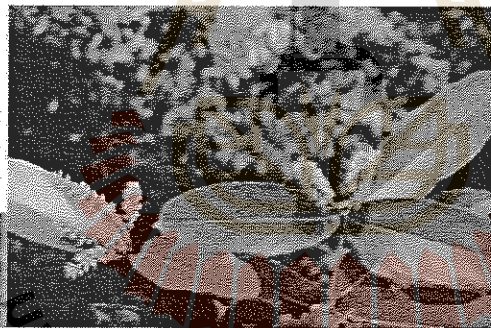
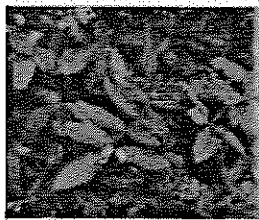
96. คองคาเตือด

ชื่อภาษาไทย	คองคาเตือด
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Arfeuillea arborescens</i> Pierre
ชื่ออื่น	[ภาคกลาง:หมากเล็กหมากน้อย] [ชยันต:ตะไลคองคา] [ราชบุรี:ตะไล] [ลำปาง: ซ่างเผือก]
ถิ่นกำเนิด	กัมพูชา ภาคกลางและภาคเหนือของไทย สิงคโปร์
รายละเอียด	ไม้ยืนต้นขนาดกลาง ใบคล้ายใบมะเฟืองมีสีเขียว ดอกเล็กเป็นช่อ สีชมพูอมม่วง และเหลือง เกิดเป็นหน่อๆ ตามเชิงเขาและป่าเบญจพรรณ ป่าชื้นทั่วๆ ไป
สรรพคุณ	เปลือก-ต้มอาบแก้คัน ใช้ภายในเป็นยาแก้ไข้ เจริญอาหาร ดับ-รักษามะเร็ง

97. กคสัง

ชื่อภาษาไทย	กคสัง
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Combretum trifoliatum</i> Vent. วงศ์ COMBRETACEAE
ชื่ออื่น	ย่านตุค จุก ชุค เบน หญ้ายอดคำ เป็อย
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่มลำต้นตั้งตรง หรือกิ่งเลื้อย กิ่งอ่อนมีขน ต่อมาเกลี้ยง ใบเดี่ยว เรียง 3-5 ใบรอบข้อ เนื้อใบค่อนข้างหนา ตัวใบรูปรีหรือรูปหอก ผิวด้านเกลี้ยง ด้านล่างเกลี้ยงเช่นกัน แต่ตามเส้นกลางใบจะมีขนก้านใบสั้น ช่อดอกออกตามยอด หรือซอกใบ ดอกเล็กสีขาวหรือเหลืองอ่อนผลรูปยาวรีมี 5 ปีก ผิวเกลี้ยง ยาว 3-3.2 ซม. กว้าง 1.4-1.6 ซม. ผลแห้งสีน้ำตาลดำเป็นมัน พบตามชายป่าที่ชุ่มชื้น ริมน้ำ
สรรพคุณ	ผล – ขับพยาธิ

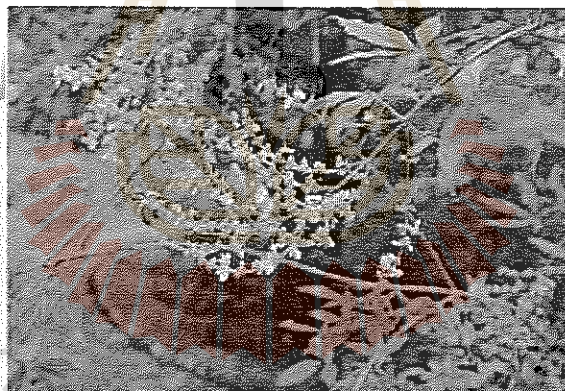
98. คนทา

ชื่อภาษาไทย	คนทา
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Harrisonia perforata</i> (Blanco) Merr. วงศ์ SIMAROUBACEAE
ชื่ออื่น	กะลันทา สีฟัน สีฟันคนตาย สีฟันคนทา จี้ จี้หนาม สีเตาะ หนามจี้
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่มแกมเถา กิ่งก้านมีหนาม ยอดอ่อนมีสีแดง ใบประกอบ แบบขนนกเรียงสลับ มีครีบกิ่งก้านและแกนใบ ใบย่อยรูปวงรีหรือรูปไข่ กว้าง 1-1.5 ซม. ยาว 2-2.5 ซม. ขอบใบหยัก ดอกช่อ ออกเป็นกระจุกที่ซอกใบใกล้ปลายกิ่ง กลีบดอกด้านนอกสีแดงแกมม่วง ด้านในสีนวล ผลเป็นผลสด ค่อนข้างกลม ใบ ผล และราก มีรสขม
สรรพคุณ	ราก – ใช้เป็นยาแก้ไข้ทุกชนิด

99. คนทีเขมา

ชื่อภาษาไทย	คนทีเขมา
ชื่อภาษาอังกฤษ	Indian privet
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Vitex negundo</i> Linn.
	วงศ์ VERBENACEAE
ชื่ออื่น	กุนโนกามอ กุNING
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้พุ่ม ใบเป็นใบประกอบแบบนิ้วมือ เรียงตรงกันข้าม มีใบย่อย รูปใบหอก ขอบใบหยัก มีดอกเป็นช่อ ออกที่ปลายกิ่ง กลีบดอกสีขาว ผลเป็นผลสด รูปกลม
สรรพคุณ	ขับเหงื่อ แก้ริดสีดวงแห้ง แก้ลม แก้บิด แก้จุกเสียด แก้ไข้ แก้ปวดข้อ ปวดกล้ามเนื้อ แก้ไอ แก้ปวดท้อง แก้พยาธิ แก้เสมหะ แก้โลหิต ขับน้ำนม แก้कुटतराद ขับระดู แก้ท้องเสีย บำรุงหัวใจ

100. คนทีสอ

ชื่อภาษาไทย คนทีสอ

ชื่อภาษาอังกฤษ -

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Vitex trifolia* Linn.

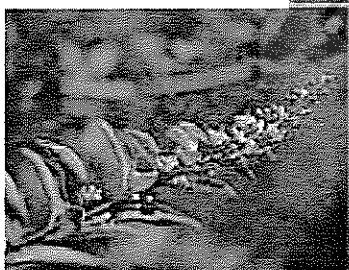
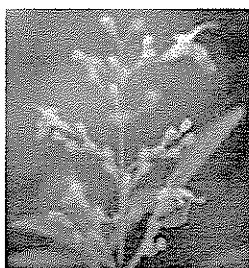
วงศ์ VERBENACEAE

ชื่ออื่น คนทีสอขาว คนทีสอ โคนดินสอ ดอกสมุทร ดินสอ ทีสอ ผีเสื้อ ผีเสื้อน้อย มูด
เพ็ง สีสอ สีเสื่อน้อย

ถิ่นกำเนิด -

รายละเอียด ไม้พุ่ม ใบประกอบแบบนิ้วมือ เรียงตรงกันข้าม มีดอกเป็นช่อ ออกที่ปลายกิ่ง
กลีบดอกสีม่วง ผลเป็นผลสดรูปกลม

สรรพคุณ ขับปัสสาวะ ขับเหงื่อ แก้ไข้ ขับเสมหะ ขับลม แก้โรครัด แก้โรครตา ขับระดู
ถ่ายน้ำเหลือง แก้พิษสัตว์กัดต่อย แก้ไล่ไส้พิการ แก้ปวดตามข้อ กล้ามเนื้อ แก้จุกเสียด ท้องอืดเพื่อ
แก้พยาธิ แก้คลื่นเหียน รักษาโรคผิวหนังแก้มดกัด แก้ท้องมาน

102. คนทีสอทะเล

ชื่อภาษาไทย	คนทีสอทะเล
ชื่อภาษาอังกฤษ	-
ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Vitex trifolia</i> Linn. Var. <i>simplicifolia</i> Cham. วงศ์ VERBENACEAE
ชื่ออื่น	กุนิง คนที
ถิ่นกำเนิด	-
รายละเอียด	ไม้เลื้อยไปตามผิวดิน ใบประกอบชนิดมีใบย่อยใบเดี่ยว เรียงตรงกันข้าม รูปวงรี ผิวใบสีนวล ดอกเป็นช่อ ออกที่ปลายกิ่ง กลีบดอกสีม่วง ผลมีรูปกลม
สรรพคุณ	ราก – ขับเสมหะ ขับประจำเดือน เถา – แก้ตัวพยาธิ แก้ฟกบวม แก้สมหะ แก้ลม แก้ริดสีดวงในลำคอ

102. ครอบจักรวาล

ชื่อภาษาไทย ครอบจักรวาล

ชื่อภาษาอังกฤษ -

ชื่อวิทยาศาสตร์ *Abutilon graveolens* W.& A.

วงศ์ MALVACEAE

ชื่ออื่น ครอบศรี ตบตาบ มะก่องข้าว สารข้าวเปลือก แอบข้าว

ถิ่นกำเนิด -

รายละเอียด ไม้พุ่ม ตามลำต้น ก้าน และก้านดอกมีขนปกคลุม ขอบใบจักคล้ายซี่ฟันหยาบๆ ใบส่วนบนๆ จะมีก้านสั้นกว่า ใบรูปไข่แกมขอบขนาน ดอกสีเหลืองหรือส้ม มีจุดสีม่วงที่ฐาน ผลปลายกลม ภายในมีเมล็ด 3 เมล็ด แต่ละเมล็ดมีขนสีขาวปกคลุม

สรรพคุณ ขับปัสสาวะ บำรุงน้ำดี บำรุงเลือด แก้ผอมเหลือง แก้ฝี แก้กาฬ ดับพิษทั้งปวง แก้มุตกิด ล้างตาได้ แก้โรคเบาหวาน แก้ปวดฟัน เหงือกบวมแก้ริดสีดวงทวาร แก้ดีเดือด

